

RAZEM DLA POGRANICZA DOLNY ŚLĄSK – SAKSONIA

Podręcznik struktur i kompetencji administracyjnych

dr inż. Robert Knippschild, Drezno – opiekun naukowy projektu
„Razem dla pogranicza Dolny Śląsk – Saksonia”

Stan: 2 lipca 2014 r.

Podręcznik został opracowany w ramach projektu „Razem dla pogranicza Dolny Śląsk – Saksonia” i służy przede wszystkim osobom zatrudnionym w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego oraz w Saksońskim Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Pierwsza część dokumentu przedstawia formy struktur państwowych w Niemczech i w Polsce oraz struktury administracyjne i główne strategie rozwoju przestrzennego Woj. Dolnośląskiego oraz Wolnego Kraju Związkowego Saksonii. W części drugiej zaprezentowane zostały pokrótce struktury administracyjne i kompetencje głównych obszarów tematycznych projektu „Razem dla pogranicza Dolny Śląsk – Saksonia”, do których należą: rozwój miast; górnictwo, rekultywacja i rewitalizacja; rozwój obszarów wiejskich; komunikacja i transport; demografia, zaspokojenie potrzeb bytowych, zarządzanie rynkiem pracy i edukacja. Podręcznik zawiera dodatkowo listę osób kontaktowych z każdego obszaru po obu stronach granicy.

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław

Struktury państwowe i administracyjne w Niemczech i w Polsce

Struktury państwowe i administracyjne w Niemczech

Republika Federalna Niemiec jest państwem federacyjnym. Kompetencje ustawodawcze i wykonawcze są podzielone między federacją i 16 krajami związkowymi. Każdy kraj związkowy ma swoją konstytucję oraz samodzielne organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Bundestag jest parlamentem federalnym z kompetencjami ustawodawczymi wyznaczonymi w Ustawie zasadniczej. Poprzez Radę Federacji [niem. *Bundesrat*] kraje związkowe uczestniczą w procesie ustawodawczym w obrębie federacji oraz w jej administracji. Głową państwa jest Prezydent Federalny wybierany przez Zgromadzenie Federalne. Kanclerz Federalny jest szefem rządu, a wybierany jest przez Bundestag.

Organem ustawodawczym w 16 krajach związkowych są parlamenty krajowe. Co do zasady kraje mają prawo ustawodawcze, o ile Ustawa zasadnicza nie przyznaje kompetencji ustawodawczej federacji. Rządy krajowe składają się z wybranego przez parlament danego kraju szefa rządu oraz mianowanych przez niego ministrów (zwanym w niektórych krajach związkowych senatorami).

Niższy szczebel władzy stanowią powiaty, miasta na prawach powiatów, gminy miejskie [niem. *Stadt*] oraz gminy wiejskie [niem. *Gemeinde*]. Ustawa zasadnicza nadała powiatom i gminom prawo do samorządności we wszelkich sprawach lokalnych społeczności.

Struktury państwowe i administracyjne w Polsce

Rzeczpospolita Polska jest państwem unitarym. Parlament składa się z dwóch izb (Sejm i Senat). Sejm posiada funkcję ustawodawczą oraz kontrolną. Senat jako drugi z organów władzy ustawodawczej ma prawo do inicjatywy ustawodawczej i uczestniczy w uchwalaniu ustaw. Wspólne posiedzenie Sejmu i Senatu tworzy Zgromadzenie Narodowe. Na czele władzy wykonawczej stoi wybrany w wyborach bezpośrednich Prezydent Państwa oraz Rada

Ministrów wraz z Prezesem Rady Ministrów. Do centralnej administracji rządowej zalicza się również wojewodów, jako reprezentantów Rady Ministrów w 16 województwach. Wojewoda wraz z podlegającymi mu urzędami wojewódzkimi obejmuje funkcję urzędu nadzorującego organy samorządu terytorialnego (województwo, powiat, gmina). Innymi jego kompetencjami są m.in. zapobieganie zagrożeniom, statystyka, zarządzanie cłem i finansami, nadzór budowlany (dodatkowo częściowo na poziomie powiatowym).

Struktura samorządu terytorialnego w Polsce jest trójstopniowa i składa się z poziomów: wojewódzkiego, powiatowego i gminnego. Każde województwo jako organ samorządowy posiada własne przedstawicielstwo – sejmik i przez niego wybrany zarząd województwa wraz z przewodniczącym, czyli marszałkiem. Praca zarządu województwa wspierana jest przez urzędy marszałkowskie oraz inne jednostki administracji. Do zadań samorządów wojewódzkich należą m.in. rozwój regionalny, zapewnienie usług publicznych, stymulowanie działań gospodarczych, ochrona obszarów przyrody i kultury, bezpieczeństwo oraz polityka transportowa.

Niższy poziom samorządu terytorialnego tworzą powiaty, gminy należące do powiatów (w tym także miasta na prawach powiatu zwane również powiatami grodzkimi) i gminy.

Struktury zarządzania w Saksonii

Rząd Krajowy Saksonii obejmuje następujące resorty:

- Kancelaria Stanu
- Ministerstwo Finansów
- Ministerstwo Sprawiedliwości i Europy
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
- Ministerstwo Edukacji
- Ministerstwo Spraw Społecznych i Ochrony Konsumentów
- Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa
- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu
- Ministerstwo Nauki i Sztuki

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii (SMI) jest odpowiedzialne m.in. za takie dziedziny jak ochrona porządku konstytucyjnego, statystyka, sprawy prawne i samorządowe, porządek i bezpieczeństwo publiczne, planowanie przestrzenne kraju i planowanie regionalne, geodezja, sport oraz budownictwo i mieszkalnictwo. Strukturę Ministerstwa przedstawiono na str. 10–11.

Struktury zarządzania na Dolnym Śląsku

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego składa się z następujących organów:

Marszałek Województwa Dolnośląskiego +48 71 776-90-45

Departament Marszałka +48 71 776-90-83

- Gabinet Marszałka +48 71 776-91-46
- Wydział Prasowy +48 71 776-98-18
- Kancelaria Sejmiku +48 71 340-64-29
- Wydział Współpracy z Zagranicą i Projektów Międzynarodowych +48 71 776-93-21
- Wydział Nadzoru Właścicielskiego +48 71 776-90-73
- Wydział Promocji Województwa +48 71 776-90-37
- Sekretarz Województwa +48 71 776-90-07

Departament Prawny i Kadr +48 71 776-90-07

- Wydział Organizacyjno-Prawny +48 71 776-90-19
- Wydział Kadr, Szkolenia i Spraw Socjalnych +48 71 776-93-09
- Wydział Zamówień Publicznych +48 71 776-91-13
- Wydział Informatyki i Systemów Informatycznych +48 71 776-98-54
- Wydział Obronności i Bezpieczeństwa +48 71 776-96-68
- Wydział Mienia Wojewódzkiego +48 71 770-40-81
- Wydział Kontroli, Skarg i Wniosków +48 71 776-98-02
- Wydział Kontroli Zadań RPO +48 71 776-94-69
- Wydział Audytu Wewnętrznego +48 71 776-97-19

Wicemarszałek +48 71 776-93-44

Departament Spraw Społecznych +48 71 770-40-07

- Wydział Kultury +48 71 770-43-19
- Wydział Edukacji i Nauki +48 71 776-30-41
- Wydział Sportu i Rekreacji +48 71 770-41-07

• Wydział Turystyki	+48 71 770-40-08
• Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych	+48 71 770-41-51
• Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	+48 71 770-40-66
Wicemarszałek	+48 71 776-98-27
Departament Infrastruktury	+48 71 776-98-27
• Wydział Transportu	+48 71 776-99-06
• Wydział Inwestycji	+48 71 770-41-79
• Wydział Wdrażania Technologii Informatycznych	+48 71 770-41-71
Departament Polityki Zdrowotnej	+48 71 770-40-04
• Wydział Zdrowia	+48 71 770-40-21
• Wydział Restrukturyzacji i Ochrony Zdrowia	+48 71 770-40-20
Członek Zarządu	+48 71 776-93-39
Departament Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych	+48 71 776-90-02
• Wydział Obszarów Wiejskich	+48 71 776-93-50
• Wydział Środowiska	+48 71 770-40-72
• Wydział Gospodarki Wodnej	+48 71 770-42-74
• Geolog Województwa – Wydział Geologii	+48 71 340-68-14
• Wydział Geodezji i Kartografii – Geodeta województwa	+48 71 782-92-50
Członek Zarządu	+48 71 776-93-55
Departament Rozwoju Regionalnego	+48 71 776-93-91
• Wydział Gospodarki	+48 71 776-93-74
• Wydział Koordynacji Polityki Regionalnej	+48 71 776-94-68
Departament Funduszy Europejskich	+48 71 776-91-12
• Wydział Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym	+48 71 776-93-35

- Wydział Wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego +48 71 776-90-41
- Wydział Zarządzania Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki +48 71 776-96-00
- Wydział Wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki +48 71 776-96-00

Skarbnik Województwa +48 71 776-93-62

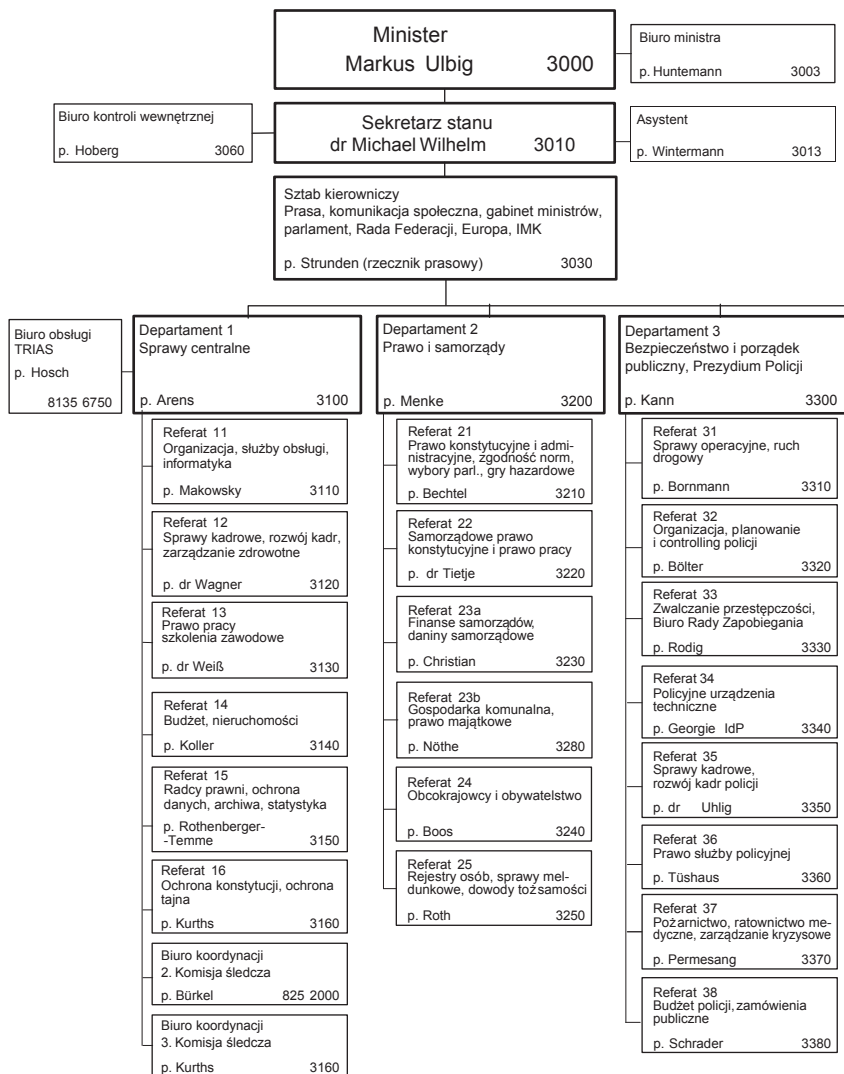
Departament Budżetu i Finansów +48 71 776-93-41

- Wydział Planowania i Wykonania Budżetu +48 71 776-91-16
- Wydział Finansów i Rachunkowości +48 71 776-96-70
- Wydział Analiz i Dochodów Budżetu +48 71 776-93-79
- Wydział Funduszy Zagranicznych +48 71 776-92-25

Instytucje podległe samorządowi województwa:

- Jednostki oświatowe, instytucje kultury
- Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej +48 71 770-42-20
- Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca (DIP) +48 71 776-58-02
- Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT) +48 71 343-52-45
- Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (DZMiUW) +48 71 322-66-81 do 83
- Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych (DBGiTR) +48 71 345-99-55
- Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych (DZPK) +48 71 364-27-58
- Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (DODR) +48 71 339-86-56
- Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Brukseli (RBWD) + 32 2 740 27 29
- Dolnośląska Służba Dróg i Kolei (DSDiK) +48 71 391-71-00
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego (WODR) +48 71 774-67-70
- Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
- Biuro Obsługi Urzędu Marszałkowskiego (BOU) +48 71 776-94-07
- Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (DWUP) +48 71 397-41-00

Razem dla Pogranicza Dolny Śląsk – Saksonia

Struktury państwowe i administracyjne w Niemczech i w Polsce

STAATSMINISTERIUM
DES INNERN

Stan na 1 lipca 2014 r.

Siedziba ministerstwa:
Wilhelm-Buck-Straße 2
01097 Dresden
Adres pocztowy:
01095 Dresden
Tel.: (0351) 564-0
Fax: (0351) 564-3199
Internet: www.smi.sachsen.de
E-Mail: poststelle@smi.sachsen.de

Biuro kontroli wewn. policji	
p. Otto	3305
Koordinacja ogólna Radio cyfrowe BOS	
Finanse	
p. Prager	3071
Technika	
p. Seifert	3072

Departament 4 Rozwój przestrzenny, geodezja, sport	
p. dr Pfeil	3400
Referat 41 Sprawy zasadnicze i prawne	
p. Bienek	3410
Referat 42 Podstawy geoinformacyjne i geodezja	
p. Werner	3420
Referat 43 Struktury administracyjne	
p. Wehner	3430
Referat 44 Gospodarka przestrzenna i planowanie regionalne	
p. prof. dr Sponer	3440
Referat 45 Europejski ład przestrzenny, rozwój regionalny	
p. Dreßler	3450
Referat 46 Struktury przestrzenne, monitoring	
p. Schastok	3460
Referat 47 Polityka wspierania sportu	
p. Schumann	3470

Departament 5 Rozwój miast, budownictwo i mieszkalnictwo	
p. Beyer	3500
Referat 51 Ochrona i konserwacja zabytków	
p. Eichhorn	3510
Referat 52 Rozwój miast	
p. Leßmann	3520
Referat 53 Urządzenia budowlane, prawo budowlane	
p. Bothe	3530
Referat 54 Städtebauförderung, programy UE	
p. Köppl	3540
Referat 55 Gospodarka mieszkaniowa, programy mieszkaniowe, zasłki mieszkaniowe	
p. dr Albrecht	3550
Biuro koordynacji „Odbudowa po powodzi”	
p. Beyer	3500

Organigram Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Saksonii; stan na 1.07.2014
(źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii)

Planowanie kraju związkowego i planowanie regionalne w Saksonii

Krajowy Plan Rozwoju 2013 jest syntetycznym dokumentem strategicznym określającym długoterminowe kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego Wolnego Kraju Związkowego Saksonia. Na podstawie oceny potencjału przyrodniczego, krajobrazu i rozwoju przestrzennego Krajowy Plan Rozwoju wyznacza cele i zasady zagospodarowania przestrzennego w formie tekstowej i graficznej, w szczególności w zakresie docelowej struktury osadnictwa, docelowej struktury wolnych przestrzeni oraz w zakresie podlegających planistycznemu zabezpieczeniu lokalizacji i tras przebiegu planowanej infrastruktury. Krajowy Plan Rozwoju stanowi podstawę tworzenia regionalnego planowania zagospodarowania przestrzennego. W połączeniu z czterema planami regionalnymi ma on za zadanie odpowiednio wcześniej uregulować konflikty między różnymi sposobami użytkowania, stworzyć bezpieczeństwo planowania i przyspieszyć planowanie. Rząd Saksonii jest zobowiązany do sporządzenia i aktualizacji Krajowego Planu Rozwoju, który uchwalany jest w formie rozporządzenia. Krajowy Plan Rozwoju 2013 wszedł w życie 31 sierpnia 2013 r. (<http://www.landesentwicklung.sachsen.de/11117.htm>).

Cztery wspomniane wyżej **plany regionalne** konkretyzują ustalenia Krajowego Planu Rozwoju w obrębie czterech regionów planowania. Plany regionalne muszą być zaktualizowane w ciągu czterech lat od wejścia w życie Krajowego Planu Rozwoju. Za regionalne planowanie zagospodarowania przestrzennego odpowiadają w Saksonii Regionalne Związki Planowania. Z Dolnym Śląskiem graniczy Górnośląsko-Dolnośląski Regionalny Związek Planowania.

Ponadto jako częściowe plany regionalne sporządzane są np. **plany węgla brunatnego**. W przypadku zamykanych kopalni odkrywkowych są to ramowe plany rewitalizacji.

Plany i strategie na Dolnym Śląsku

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 jest najważniejszym dokumentem strategicznym regionu. Strategia wytycza cele i wskazuje kierunki rozwoju regionu, identyfikuje jego potencjał oraz określa wspólną płaszczyznę działań subregionów. Dokument prezentuje ponadto prognozy trendów rozwojowych w okresie obowiązywania strategii. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął strategię uchwałą z dnia 28 lutego 2013

(http://www.umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Rozwoj_regionalny/SRWD/SRWD_2020-final.pdf).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego jest wiążącym dokumentem wyznaczającym kierunki polityki przestrzennej województwa. Plan przedstawia warunki ramowe rozwoju przestrzennego, określa kierunki rozwoju, zadania i działania w zakresie ochrony środowiska i kultury, rozwoju osadnictwa, transportu i infrastruktury oraz ochrony przeciwpowodziowej i bezpieczeństwa. Plan zawiera informację o ponadlokalnych inwestycjach celu publicznego w województwie. 27 marca 2014 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął nowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego – perspektywa 2020, uchwała nr XLVIII/1622/2014.

Struktury administracyjne i kompetencje w dziedzinach projektu

Rozwój miast w Saksonii

Zagadnienia rozwoju miast w Saksonii podlegają zgodnie z Ustawą zasadniczą Republiki Federalnej Niemiec **zwierzchności [władzy] planistycznej gmin**. Jednakże federacja i kraje związkowe tworzą wytyczne oraz udostępniają instrumenty wsparcia (kodeks budowlany BauGB jako ogólnoniemiecka podstawa prawna, program wsparcia przedsięwzięć urbanistycznych [niem. *Städtebauförderung*] etc.).

Formalnymi instrumentami są **plan użytkowania terenu** (ustala prawnie wiążąco sposoby użytkowania gruntów dla całego obszaru gminy) oraz **plan zabudowy** (ustala prawnie wiążąco przepisy dotyczące zabudowy na zdefiniowanym obszarze częściowym).

Ponadto istnieją instrumenty nieformalne. Tak zwane **zintegrowane koncepcje rozwoju miasta** są najważniejszymi dokumentami strategicznymi w zakresie planowania i realizacji rozwoju miast.

Kolejnym ważnym instrumentem zarządzania rozwojem miast jest program wsparcia przedsięwzięć urbanistycznych **Städtebauförderung**. Jego celem jest wyrównywanie i likwidacja deficytów w zakresie zasobu budynków, przestrzeni publicznych oraz publicznej infrastruktury. Głównym zadaniem jest zmniejszenie i likwidacja znaczących problemów urbanistycznych. Federacja, kraj związkowy i gmina dzielą się kosztami po równo. Rocznie na szczeblu federalnym przeznaczają się około 500 mln EUR na ten program. Podstawę prawną w Saksonii stanowi Zarządzenie ws. Odnowy Urbanistycznej (VwV StBauE). Instytucją rozpatrującą wnioski, zatwierdzającą i wypłacającą Städtebauförderung jest **Saksoński Bank Odbudowy (SAB)**.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii (SMI) opracowuje zarządzenie oraz nadzoruje jego wykonanie, przede wszystkim jednak koordynuje działania poprzez ogólnolandowe strategie w zakresie rozwoju miast. **Strategia rozwoju miast Saksonia 2020**, uchwalona w roku 2010, wskazuje wyzwania i cele rozwoju miast (http://www.bauen-wohnen.sachsen.de/download/Bauen_und_Wohnen/Baubroschuere.pdf).

Ponadto w Ministerstwie umiejscowiony jest finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego program „Zrównoważony rozwój miast”. Program ten stanowi część Saksońskiego Programu Operacyjnego EFRR

na lata 2007–2013 w osi priorytetowej „Rozbudowa i poprawa infrastruktury zrównoważonego wzrostu gospodarczego”, a jego alokacja wynosi łącznie ok. 110 mln EUR. Kwotę tę uzupełnia wkład krajowy w wysokości ok. 37 mln EUR, finansowany głównie jako wkład własny gmin, ale pochodzący również z innych środków publicznych. Dotacje w ramach tego programu przeznaczone są na trwałe wsparcie rozwoju problemowych obszarów miejskich poprzez zbiór właściwych przedsięwzięć na podstawie zintegrowanej strategii działania, czym przyczyniają się do rozwoju całego miasta. Środkami z EFRR wspierane są saksońskie gminy realizujące strategie i działania w zakresie inwestycji budowlanych, infrastrukturalnych, energetycznych i edukacyjnych.

Osoby do kontaktu w Saksonii:

- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii (SMI), Departament 5
Rozwój miast, budownictwo i mieszkalnictwo, Referat 52 Rozwój miast,
naczelnik referatu: Christian Leßmann, christian.lessmann@smi.sachsen.de,
Referat 54 Program wsparcia przedsięwzięć urbanistycznych i programy UE,
naczelnik referatu: Michael Köppl, michael.koepl@smi.sachsen.de
- Saksoński Bank Odbudowy (SAB), www.sab.sachsen.de

Rozwój miast na Dolnym Śląsku

Zarządzanie rozwojem miast w Polsce jest zadaniem autonomicznym należącym do samorządu miejskiego. Główne kierunki rozwoju zawarte są w zapisach dokumentów strategicznych oraz – w zakresie polityki przestrzennej – w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, które służą do koordynacji planowania miejscowego. Planowanie miejscowe na terenie miast realizowane jest poprzez **miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) oraz wspomagająco poprzez decyzje o warunkach zabudowy**. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w polskim systemie planowania jest jedynym instrumentem prawnie wiążącym, który stanowi o rodzaju i zakresie użytkowania oraz przeznaczenia terenu na danym obszarze. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego określają podstawowe funkcje i zasady zagospodarowania terenu, a także zasady kształtowania zabudowy i kształtowania przestrzeni publicznej. Ustalenia dotyczą m.in. możliwości realizacji obiektów o określonej funkcji (w tym np. wielkopowierzchniowych obiektów handlowych), intensywności zabudowy, linii zabudowy czy zasad podziału nieruchomości, zawierają one także rozwiązania dotyczące infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. W MPZM określone mogą być także właściwości budowlane obiektów, takie

jak kolorystyka, rodzaj pokryć dachowych czy umieszczanie tablic reklamowych. Za sporządzenie MPZP odpowiedzialne są samorządy gminne.

Rozwój miast w Polsce przebiega także w oparciu o programy sektorowe i profilowany jest często przez pojedyncze inwestycje. Rewitalizacja miast jest jednym z najpoważniejszych współczesnych wyzwań i opiera się w dużej mierze na środkach pomocowych. Podstawą ich pozyskiwania są opracowane przez miasta **lokalne programy rewitalizacji**.

Osoba do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Instytut Rozwoju Terytorialnego (IRT), www.irt.wroc.pl, z-ca dyrektora ds. planowania terytorialnego: dr Magdalena Belof, magdalena.belof@irt.wroc.pl

Dalsze źródła informacji:

- Akademien für Raumforschung und Landesplanung / Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (2012): *Planowanie w Polsce i w Niemczech z perspektywy gminy*. Hannover, Poznań.
- Akademien für Raumforschung und Landesplanung (2001): *Polsko-niemiecki leksykon pojęć planistycznych*. Hannover, Warszawa.

Górnictwo, rekultywacja i rewitalizacja terenów pokopalnianych w Saksonii

W Niemczech **struktury w górnictwie** mają charakter **zdecentralizowany**. Federacja wyznacza ramy, a kraje związkowe określają konkretne ustawowe regulacje i kompetencje.

Najwyższym organem górniczym w Saksonii jest **Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii** (SMWA). Zadania **Wyższego Urzędu Górniczego Saksonii** jako podległego Ministerstwu organu z siedzibą we Freibergu to: wspieranie i porządkowanie zaopatrzenia w surowce, wydawanie koncesji górniczych, zatwierdzenie planów ruchu, zapewnienie bezpieczeństwa w górnictwie oraz poprawa wyrównywania nieuniknionych szkód. Wyższy Urząd Górniczy łączy różne kompetencje (ochrona przed emisjami zanieczyszczeń, sprawy prawa wodnego i prawa ochrony przyrody, właściwości inspekcyjne na obszarach zamykanych kopalni).

Za sporządzenie **planów węgla brunatnego** odpowiadają w Saksonii dwa Związki Planowania: Górnołużycko-Dolnośląski i Lipsko-Zachodniosaksoński. Plany węgla brunatnego wyznaczają ramy górniczego wykorzystania te-

renów oraz określają zasadnicze warunki, pod jakimi możliwe są nieuniknione ingerencje w środowisko życia ludzi oraz siedliska przyrodnicze i krajobraz. W Saksonii odróżnia się plany węgla brunatnego i ramowe plany rewitalizacji. Podstawę planów węgla brunatnego stanowią długofalowe strategiczne cele polityki energetycznej rządu krajowego. Plany węgla brunatnego ustalają na obszarze objętym planem zasady i cele zagospodarowania przestrzennego w celu uporządkowanego zaplanowania wydobywania. Plany węgla brunatnego muszą zawierać informacje o granicach wydobywania i liniach bezpieczeństwa podczas wydobywania, o powierzchniach zwałowisk i ich obszarach bezpieczeństwa, o przesiedleniach mieszkańców koniecznych w związku z wykorzystaniem terenów pod kopalnię, o zmianach przebiegu szlaków komunikacyjnych i cieków wodnych, podstawowe informacje o ukształtowaniu terenu i przywróceniu funkcji użytkowych oraz planowanych ramach funkcjonalnych w zakresie rekultywacji obszaru objętego planem.

Za **rekultywację obszarów górniczych** odpowiadają z reguły przedsiębiorstwa górnicze prowadzące wydobywanie. Za rekultywację i rewitalizację starych terenów pokopalnianych odpowiada Mitteldeutsche Bergbau-Verwaltungsgesellschaft mbH (LMBV), która jest spółką ze stuprocentowym kapitałem państwa niemieckiego (federacji).

Osoby do kontaktu w Saksonii:

- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii (SMWA), Referat 46 Górnictwo, sprawy środowiskowe, naczelnik referatu: Wolfgang Buchner, wolfgang.buchner@smwa.sachsen.de
- Wyższy Urząd Górniczy Saksonii we Freibergu, www.bergbehoerde.sachsen.de, Departament 2 Kopalnie odkrywkowe, Referat 21 Kopalnie odkrywkowe węgla brunatnego; naczelnik referatu: Berndt Schilling, berndt.schilling@oba.sachsen.de, Referat 22 Kopalnictwo, naczelnik referatu: Steffen Döhner, steffen.doehner@oba.sachsen.de, osoba do kontaktu w Wyższym Urzędzie Górniczym: Markus Kamratzki (władza językiem polskim), markus.kamratzki@oba.sachsen.de
- Krajowy Urząd Środowiska, Rolnictwa i Geologii (LfULG), Departament 10 Geologia, Referat 104 Geologia surowców; naczelnik referatu: dr Uwe Lehmann, uwe.lehmann@smul.sachsen.de
- Górnośląsko-Dolnośląski Regionalny Związek Planowania, Dyrektor Zarządu Związku i osoba do kontaktu: dr Peter Heinrich, peter.heinrich@rpv-oberlausitz-niederschlesien.de
- Lausitzer und Mitteldeutsche Bergbau-Verwaltungsgesellschaft mbH (LMBV), www.lmbv.de

Dalsze źródła informacji:

- Sächsisches Oberbergamt (2011): *Der Bergbau in Sachsen. Bericht des Sächsischen Oberbergamtes und des Landesamtes für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie für das Jahr 2010*. Freiberg.

Górnictwo, rekultywacja i rewitalizacja terenów pokopalnianych na Dolnym Śląsku

Zagadnienia górnictwa i geologii regulowane są w Polsce przez ustawę **Prawo geologiczne i górnicze z dnia 09.06.2011**, Dz. U. Nr 163, poz. 981, które określa zasady i warunki podejmowania, wykonywania oraz zakończenia działalności w zakresie: prac geologicznych, wydobywania kopalin ze złóż, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów. Ustawa określa również wymagania w zakresie ochrony złóż kopalin i wód podziemnych.

Za udzielanie koncesji na wydobycie kopaliny ze złóż odpowiedzialni są: minister właściwy do spraw środowiska – przy pomocy Głównego Geologa Kraju, marszałkowie województw – przy pomocy geologa wojewódzkiego oraz starosta – przy pomocy geologa powiatowego. Przed uzyskaniem koncesji na wydobycie na poziomie gminnym wymagane jest przeprowadzanie oceny oddziaływania na środowisko oraz procedur udziału społeczeństwa. Udzielona koncesja zawiera wszystkie niezbędne regulacje określone ustawą Prawo geologiczne i górnicze. W przypadku małych złóż pokopalnianych, dla których organem koncesyjnym jest starosta, nie są wymagane plany ruchu zakładu górniczego.

Organami nadzoru górniczego są: Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach, dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych i dyrektor Specjalistycznego Urzędu Górniczego. Plan ruchu zakładu górniczego zatwierdza właściwy organ nadzoru górniczego. Urzędy górnicze znajdują się w 10 miastach w Polsce. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest centralnym organem administracji rządowej, działającym pod nadzorem ministra właściwego do spraw środowiska.

W przypadku planowanych działań rekultywacyjnych oraz zagospodarowania obszarów wniosek kierowany jest do starosty.

Osoby do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Geolog Województwa Dolnośląskiego:
Waldemar Kaźmierczak, waldemar.kazmierczak@dolnyślask.pl

- Okręgowy Urząd Górniczy Wrocław, dyrektor:
Robert Podolski, ougwroclaw@wug.gov.pl
- Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach, www.wug.gov.pl, prezes: Piotr Litwa,
wug@wug.gov.pl

Rozwój obszarów wiejskich w Saksonii

Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa Saksonii (SMUL) jest – oprócz innych zadań – odpowiedzialne za rozwój obszarów wiejskich oraz za Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). **Krajowy Urząd Środowiska, Rolnictwa i Geologii (LfULG)** doradza Ministerstwu w kwestiach naukowych i regionom wiejskim w kwestiach metodycznych oraz pomaga w wymianie doświadczeń.

Ważnym instrumentem wspierania rozwoju obszarów wiejskich jest Zintegrowany Rozwój Obszarów Wiejskich (niem. *Integrierte Ländliche Entwicklung*, ILE). W tym celu w 2007 roku 35 saksońskich regionów opracowało lokalne strategie działania nazywane **Zintegrowanymi Koncepcjami Rozwoju Obszarów Wiejskich** (ILEK). W ramach konkursu wyłoniono 12 regionów LEADER. Na granicy z Dolnym Śląskiem znajdują się dwa regiony „Wschodnie Górne Łużyce” oraz „Park przyrody Góry Żytawskie” (http://www.smul.sachsen.de/laendlicher_raum/616.htm).

W licznych programach Wolnego Kraju Saksonia projekty wynikające ze strategii ILE traktowane są **priorytetowo**. Również programy [niem. *Richtlinie*] Ministerstwa Środowiska i Rolnictwa Saksonii (SMUL), w szczególności **Program Zintegrowanego Rozwoju Obszarów Wiejskich** (RL ILE 2011), służą realizacji projektów w regionach. W ramach tego programu mogą być składane wnioski na zarządzanie Zintegrowanym Rozwojem Obszarów Wiejskich oraz na realizację projektów w dziedzinach rozwoju wsi, komasacji gruntów, zaopatrzenia podstawowego i turystyki na obszarach wiejskich.

Osoby do kontaktu w Saksonii:

- Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa Saksonii (SMUL), Departament 2 Kwestie zasadnicze, programy UE, rozwój obszarów wiejskich, Referat 24 Rozwój obszarów wiejskich, naczelnik referatu: Volker Menzel, volker.menzel@smul.de
- Krajowy Urząd Środowiska, Rolnictwa i Geologii (LfULG), Departament 2 Sprawy zasadnicze, środowisko, rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich, Referat 23 Rozwój obszarów wiejskich, naczelnik referatu: dr Angela Kunz, osoba do kontaktu: Markus Thieme, markus.thieme@smul.sachsen.de

- Krajowy Urząd Środowiska, Rolnictwa i Geologii (LfULG), Departament 3 Programy wsparcia, prawo rolne, Referat 31 Koordynacja ILE, struktura rolna. naczelnik referatu: Barbara Fischer, barbara.fischer@smul.de, osoba do kontaktu: Christoph Hrubesch, christoph.hrubesch@smul.sachsen.de
- Region ILE „Wschodnie Górne Łużyce” (www.oestliche-oberlausitz.de), zarząd regionalny: Planungsbüro Richter + Kaup w Görlitz, osoba do kontaktu: Babette Kunz, kunz@richterundkaup.de
- Region ILE „Park przyrody Góry Żytawskie”, zarząd regionalny: Zittauer Stadtentwicklungsgesellschaft mbH, osoba do kontaktu: Karina Hitziger, k.hitziger@stadtsanierung-zittau.de

Rozwój obszarów wiejskich na Dolnym Śląsku

Rozwój obszarów wiejskich w Polsce nabrał rozmachu po wejściu Polski do UE. W Polsce funkcjonuje **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013** (PROW) definiujący zadania w czterech różnych osiach. Niektóre z tych zadań leżą w gestii **Samorządu Województwa Dolnośląskiego**, który przy pomocy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego pełni rolę Instytucji wdrażającej dla następujących działań realizowanych w ramach PROW na lata 2007–2013:

- Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa.
- Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.
- Odnowa i rozwój wsi.
- Oś 4 Leader (w tym działania: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, Wdrażanie projektów współpracy, Funkcjonowanie lokalnej grupy działania).

Ponadto Samorząd Województwa Dolnośląskiego realizuje inne zadania z zakresu rozwoju obszarów wiejskich:

- Program Odnowy Wsi, w ramach którego realizowane są dwa konkursy: dla gmin – mający na celu poprawę warunków życia na obszarach wiejskich oraz dla organizacji pozarządowych w celu pobudzenia aktywności społeczności lokalnych działających na rzecz swojej miejscowości.
- Działania promujące wysokiej jakości produkty lokalne i regionalne z Dolnego Śląska (w tym uczestnictwo podmiotów w Regionalnej Sieci Dziedzictwa Kulinarного Dolny Śląsk).
- Zadania z zakresu rejestracji i nadzoru nad grupami producentów rolnych i organizacjami producentów owoców i warzyw.

- Zadania z zakresu rybactwa śródlądowego.
- Promocja tradycji i kultury ludowej Dolnego Śląska.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu (DODR) jest instytucją doradczą, podlegającą Zarządowi Województwa Dolnośląskiego, realizującą zadania w zakresie rolnictwa i rozwoju wsi, wsparcia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz zawodowej kwalifikacji rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.

Ważną funkcję wsparcia polskiego rolnictwa pełni **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)**, która została wyznaczona do pełnienia roli akredytowanej agencji płatniczej zajmującej się wdrażaniem w rolnictwie i na obszarach wiejskich instrumentów współfinansowanych z unijnego budżetu (np. płatności bezpośrednie, część działań w ramach PROW oraz PO RYBY) oraz udzielaniem pomocy ze środków krajowych.

Na obszarach wiejskich działa również **Agencja Rynku Rolnego (ARR)**, która jest także agencją płatniczą wdrażającą wybrane elementy Wspólnej Polityki Rolnej, szczególnie w zakresie rynków rolnych i promocji żywności.

Kolejną instytucją państwową działającą w zakresie rolnictwa jest **Agencja Nieruchomości Rolnych**, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do mienia państwowego w rolnictwie (instytucja ta między innymi podejmuje działania zmierzające do poprawy struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych w ramach kształtowania ustroju rolnego).

Ponadto wśród kluczowych dla obszarów wiejskich instytucji działających w zakresie rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego na Dolnym Śląsku funkcjonują następujące inspekcje wojewódzkie:

Inspekcja Weterynaryjna, do której najważniejszych zadań należy dbałość o bezpieczeństwo produktów pochodzenia zwierzęcego oraz kontrola spełniania wymagań weterynaryjnych przez ich producentów. Ponadto zwalcza choroby zakaźne zwierząt i choroby odzwierzęce podlegające obowiązkowi zwalczania, a także monitoruje sytuację epizootyczną.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, która w ramach swoich kompetencji przede wszystkim sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz kontroluje warunki składowania i transportu tychże artykułów.

Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa prowadzi nadzór nad jakością i prawidłowością stosowania środków ochrony roślin oraz monitoruje ich zużycie, zajmuje się upowszechnianiem metod ochrony z uwzględnieniem Dobrej Praktyki Ochrony Roślin oraz systemu Integrowanej Produkcji. Inspekcja ta odpowiada również za funkcjonowanie systemu wczesnego

ostrzegania o produktach niebezpiecznych i współpracę w tym zakresie z innymi instytucjami w kraju i za granicą.

Osoby do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Departament Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, dyrektor: Paweł Czystychoń, pawel.czystychoń@umwd.pl
- Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu (DODR), dyrektor: Barbara Borysewicz, barbara.borysewicz@dodr.pl
- Dolnośląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), dyrektor: Kazimierz Huk, tel. +48 71 369-74-00

Komunikacja i transport w Saksonii

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii (SMWA) odpowiada między innymi za przygotowanie Krajowego Planu Transportu Saksonii. W aktualnym **Krajowym Planie Transportu Saksonii 2025** ustalone są średnio- i długoterminowe cele polityki transportowej oraz koncepcje działań w zakresie infrastruktury komunikacyjnej w horyzoncie do 2025 roku. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu jest, zgodnie z saksońską Ustawą drogową, najwyższym organem w zakresie budowy dróg i ruchu drogowego w Saksonii.

Za autostrady federalne i drogi federalne w Niemczech zasadniczo odpowiada federacja, która jednak przekazuje zadania budowy i utrzymania tych dróg odpowiednim administracjom krajów związkowych. Za drogi landowe [w Saksonii: *Staatsstraßen*] odpowiada Wolny Kraj Związkowy, za drogi powiatowe powiaty, a gminy za drogi gminne. **Krajowy Urząd Budowy Dróg i Transportu** (LASuV) jest centralnym organem w zakresie drogownictwa w Saksonii i odpowiada za zarządzanie, planowanie i budowę 530 km autostrad, 2.430 km dróg federalnych i 4.750 km dróg landowych. Do głównych zadań należy również wspieranie budowy dróg powiatowych i gminnych oraz wspieranie inwestycji w transporcie publicznym. Ponadto LASuV wypełnia szerokie spektrum zadań w zakresie prawa drogowego i drogownictwa, jak np. rejestracja pojazdów specjalnych czy działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. LASuV składa się z centrali w Dreźnie i pięciu oddziałów regionalnych. Oddziały odpowiadają, każdy na terenie dwóch powiatów, za planowanie i budowę dróg i budowli inżynierskich w ciągu dróg federalnych i landowych, a centrala za budowę i utrzymanie autostrad. Krajowy

Urząd wspierany jest przez spółkę usług inżynierskich **LIST Gesellschaft für Verkehrswesen und ingenieurtechnische Dienstleistungen GmbH**, która jest w 100% własnością Wolnego Kraju Związkowego Saksonia. Do obszarów zadań LIST GmbH należą między innymi kartografia, urządzenia i maszyny do budowy dróg, zabezpieczenie prac, ochrona środowiska itp. Z Województwem Dolnośląskim graniczy obszar działania Oddziału LASuV w Bautzen.

Od 2008 r. **powiaty** są w Saksonii odpowiedzialne za utrzymanie dróg federalnych i landowych oraz utrzymanie bezpieczeństwa ruchu łącznie z utrzymaniem zimowym; nie dotyczy to autostrad. Zadania te wypełniają obwody utrzymania dróg zwane drogomistrzówkami [niem. *Straßenmeisterei*]. Finansowanie przez kraj związkowy względnie federację odbywa się na zasadzie ryczałtu za każdy kilometr.

Dyrekcja Krajowa Saksonii, urząd podległy Ministerstwu Spraw Wewnętrznych Saksonii, jest organem, w którego kompetencji jest prowadzenie postępowań w sprawie formalnego ustanowienia planu [niem. *Planfeststellung*] bądź zatwierdzenia planu [niem. *Plangenehmigung*] w celu uzyskania pozwoleń na budowę w odniesieniu do autostrad, dróg federalnych i landowych.

Zarządzający ruchem drogowym wydają zarządzenia celem zapewnienia porządku i bezpieczeństwa na drogach, są to np. zakazy lub ograniczenia ruchu czy też zmiany organizacji ruchu w związku z pracami na drogach. Za te zadania na drogach federalnych i landowych od 2008 r. odpowiadają powiaty i miasta na prawach powiatów, a na autostradach urząd LASuV.

W Niemczech zgodnie z ustawą regionalizacyjną regionalny i lokalny transport publiczny [niem. *Öffentlicher Personennahverkehr* (ÖPNV)] jest zadaniem zapewnienia usług bytowych. Na **regionalny kolejowy transport publiczny** [niem. *Schienenpersonennahverkehr*] kraje związkowe otrzymują od federacji tak zwane środki regionalizacyjne. W Saksonii planowanie, organizacja i kształtowanie transportu publicznego jest zadaniem powiatów i miast na prawach powiatów. Powiaty i miasta na prawach powiatów współpracują w tym zakresie, tworząc związki komunikacyjne. Z Dolnym Śląskiem graniczy Celowy Związek Komunikacyjny Górnych Łużyc i Dolnego Śląska (ZVON). Związki komunikacyjne zamawiają usługi w regionalnym kolejowym transporcie publicznym z reguły na bazie przetargów. W zakresie **drogowego transportu publicznego** (regionalne przewozy autobusowe) ZVON wspiera powiaty przy zamawianiu usług przewozowych. ZVON sporządza też plan transportowy dla obszaru Związku.

Plan transportowy [niem. *Nahverkehrsplan*] jest instrumentem planowania w dziedzinie transportu publicznego w Saksonii i w Niemczech. Stanowi on podstawę organizowania transportu publicznego.

Dalekobieżne kolejowe przewozy pasażerskie są w Niemczech organizowane przez Deutsche Bahn AG jako samodzielne przedsiębiorstwo i nie podlegają postulatом związków komunikacyjnych ani władz federalnych czy krajów związkowych.

Osoby do kontaktu w Saksonii:

- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii (SMWA), Departament 6 Transport, Referat 62 Strategia i planowanie, TEN-T, naczelnik referatu: dr Peter Galiläer, peter.galilaer@smwa.sachsen.de
- Krajowy Urząd Budowy Dróg i Transportu (LASuV), www.lasuv.sachsen.de, Oddział Bautzen, dyrektor oddziału: Lutz Günther, lutz.guenther@lasuv.sachsen.de
- Celowy Związek Komunikacyjny Górnych Łużyc i Dolnego Śląska (ZVON), www.zvon.de, prezes: Hans-Jürgen Pfeiffer, h.pfeiffer@zvon.de

Komunikacja i transport na Dolnym Śląsku

Planowanie transportu na Dolnym Śląsku odbywa się na podstawie **Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego**. Plan ten zajmuje się m.in. siecią transportu publicznego, oceną prognoz potrzeb transportowych, reguł rynku transportowego i metodami informowania podróżnych. Plan transportowy powstanie w drugiej połowie 2014 r. i uchwalony zostanie jako akt prawa miejscowego przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego. **Polska Ustawa o publicznym transporcie zbiorowym** z dnia 16 grudnia 2010 roku reguluje organizacyjne i finansowe zagadnienia połączeń międzynarodowych, międzywojewódzkich, regionalnych i transgranicznych (np. Drezno – Wrocław). Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą organizatorem połączeń międzywojewódzkich oraz międzynarodowych jest ministerstwo właściwe do spraw transportu. Natomiast za organizowanie i finansowanie regionalnego publicznego transportu zbiorowego (w tym połączeń transgranicznych) wykraczającego poza teren jednego powiatu na obszarze Województwa Dolnośląskiego odpowiedzialny jest Marszałek Województwa.

Za drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne odpowiedzialne są odpowiednio województwo, powiat i gmina. **Dolnośląska Służba Dróg i Kolei (DSDiK)** jest odpowiedzialna za drogi wojewódzkie i dwie linie kolejowe: nr 311 Szklarska Poręba Górna – Szklarska Poręba Jakuszyce (granica państwa) – (Harrachov) oraz nr 326 Wrocław Zakrzów – Trzebnica. Drogi krajowe i autostrady leżą w kompetencji **Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA)**.

Osoby do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Wydział Transportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, dyrektor: Artur Gulczyński, artur.gulczynski@dolnyslask.pl
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Oddział we Wrocławiu, dyrektor: Robert Radoń, tel. +48 71 334-73-37 w. 337
- Dolnośląska Służba Dróg i Kolei (DSDiK), dodik.wroc.pl, dyrektor: Jacek Baszczyk, osoba do kontaktu: Anna Kucharska, anna.kucharska@dodik.wroc.pl

Demografia, zaspokojenie potrzeb bytowych w Saksonii

Ogólnymi zagadnieniami **demografii** w Saksonii w ramach zasadniczych kwestii całego obszaru landu zajmuje się Kancelaria Stanu. Kwestiami przestrzennych skutków przemian demograficznych zajmuje się **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii** (SMI), w szczególności zaspokojeniem potrzeb bytowych z perspektywy planowania rozwoju regionalnego, planowaniem przestrzennym i rozwojem miast.

Aby ukierunkować konieczne procesy zmian wynikających z przemian demograficznych, rząd krajowy Saksonii uchwalił w 2010 r. strategiczny dokument: **Koncepcja działań „Demografia”**. Dokument ten stanowi ramy działań i zawiera długofalowe cele rozwojowe, wymagane działania oraz założenia do realizacji w procesie przemian demograficznych (http://www.demografie.sachsen.de/download/Handlungskonzept_Demografie.pdf).

Od 2007 r. rząd Saksonii przygotował **Program wsparcia „Demografia”** dla stowarzyszeń, organizacji i samorządów, które podejmują działania w zakresie przemian demograficznych. Program wspiera finansowo projekty zajmujące się skutkami przemian demograficznych.

W roku 2011 wprowadzono tak zwany **test demograficzny**. Wszystkie decyzje rządu są badane pod kątem istotności i oddziaływania na aspekt demograficzny. W tym celu opracowany został specjalny raster kontrolny. Związane jest z tym zalecenie dla wszystkich ministerstw, aby resortowe procedury wsparcia finansowego dla znaczących przedsięwzięć infrastrukturalnych mocniej uwzględniały aspekty demograficzne.

Ważnym instrumentem informacyjnym na temat nasilenia i skutków przemian demograficznych jest **Monitor demograficzny Saksonii** (<http://www.demografie.sachsen.de/monitor/>).

Ważnym formalnym instrumentem zaspokojenia potrzeb bytowych jest **Krajowy Plan Rozwoju 2013**. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Saksonii ogłosiło w 2013 r. **konkurs „Wiodące regiony – innowacyjne drogi w regionalnym zaspokojeniu potrzeb bytowych”**. Celem konkursu jest opracowanie i przetestowanie innowacyjnych strategii, koncepcji i działań służących zapewnieniu w skali regionalnej zaspokojenia potrzeb bytowych w warunkach przemian demograficznych. W czterech wybranych „wiodących regionach” (powiaty Erzgebirgskreis, Nordsachsen, Vogtlandkreis oraz miasto Reichenbach/Oberlausitz z powiatem Görlitz) przeprowadzone zostaną praktyczne projekty wdrożeniowe przy wsparciu finansowym Ministerstwa.

Ponadto od 2004 r. realizowane są w Saksonii – częściowo przy wsparciu środków federalnych – dwa dalsze regionalne **modelowe przedsięwzięcia przemian demograficznych**. Aktualnie do tych modelowych regionów ładu przestrzennego należy Region Planowania Oberes Elbtal/Osterrgebirge (http://www.rpv-elbtalosterz.de/index.php?id=moro_redavor), wcześniej priorytetem regionalnym był też Region Górne Łużyce – Dolny Śląsk (http://www.zukunft-oberlausitz-niederschlesien.de/uploads/media/Broschuere_ZukunftSachsen.pdf).

Osoby do kontaktu w Saksonii:

- Kancelaria Stanu Saksonii, Referat 35 Planowanie strategiczne, demografia, demoskopia, naczelnik referatu: Fredi Holz, fredi.holz@sk.sachsen.de
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii, Referat 45 Europejski ładu przestrzenny i rozwój regionalny, zastępca naczelnika referatu: dr Ludwig Scharmann, Ludwig.Scharmann@smi.sachsen.de

Demografia, zaspokojenie potrzeb bytowych na Dolnym Śląsku

W pracach nad strategią rozwoju województwa bierze udział **Departament Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego**. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020 zajmuje się m.in. zagadnieniami dotyczącymi negatywnego rozwoju demograficznego w województwie, mechanizmami wspierającymi rodzinę oraz aktywnym wpływem na procesy migracyjne łagodzące następstwa spadającego wskaźnika narodzeń. Analiza SWOT rozpoznaje negatywny wpływ spadku urodzeń na gospodarowanie jednostek edukacyjnych jako słabość, a niedostosowanie opieki zdrowotnej do długotrwałych trendów demograficznych jako ryzyko dla rozwoju województwa. Strategia definiuje rozwój demograficzny jako zagadnienie priorytetowe dla rozwoju województwa.

Zadania związane z zaspokajaniem potrzeb bytowych w obszarze zdrowia i polityki społecznej, w tym dla osób niepełnosprawnych, są realizowane przez:

- **Wydział Zdrowia UMWD**, który realizuje politykę zdrowotną samorządu województwa poprzez inicjowanie i koordynowanie działań z zakresu promocji zdrowia i e-Zdrowia,
- **Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych UMWD**, który opracowuje i realizuje programy dotyczące wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- **Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej**, który podlega Urzędowi Marszałkowskiemu i przejmuje zadania polityki społecznej, w tym przede wszystkim dotyczące pomocy społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, koordynacji bezpieczeństwa społecznego itp.

Osoby do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Departament Rozwoju Regionalnego UMWD, dyrektor: Maciej Zathey, maciej.zathey@dolnyslask.pl
- Wydział Gospodarki UMWD, dyrektor: Mieczysław Ciurla, mieczyslaw.ciurla@dolnyslask.pl
- Wydział Zdrowia UMWD, dyrektor: Jerzy Sypuła, jerzy.sypula@dolnyslask.pl, osoba do kontaktu: Antoni Zwiefka, antoni.zwiefka@dolnyslask.pl
- Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych UMWD, dyrektor: Andrzej Mańkowski, andrzej.mankowski@dolnyslask.pl
- Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej, dyrektor: Piotr Klag, p.klag@dops.wroc.pl

Zarządzanie rynkiem pracy w Saksonii

Za zarządzanie rynkiem pracy w Niemczech odpowiada **Federalna Agencja Pracy** (BA). Na szczeblu lokalnym dostępność dla klientów zapewnia 176 **Agencji Pracy** z łącznie 610 oddziałami, które realizują na miejscu zadania Federalnej Agencji Pracy. Ponadto na szczeblu regionalnym nadzór merytoryczny nad lokalnym działaniem Agencji Pracy sprawuje 10 Dyrekcji Regionalnych. Utrzymują one jednocześnie kontakt z rządami krajów związkowych i uzgadniają z nimi kwestie regionalnej polityki rynku pracy i polityki strukturalnej. W Saksonii jest to **Regionalna Agencja Saksońska Federalnej Agencji Pracy** z siedzibą w Chemnitz.

Instytut Rynku Pracy i Badań Zawodowych (IAB) jest instytucją badawczą Federalnej Agencji Pracy. IAB Sachsen jest jego jednostką regionalną w Saksonii – również z siedzibą w Chemnitz.

Za dziedziny polityki rynku pracy i zatrudnienia, szkolenia zawodowe, ochronę i medycynę pracy w Saksonii odpowiada **Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii (SWMA)**. W jego Departamencie 2 umiejscowiona jest również instytucja zarządzająca Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Osoby do kontaktu w Saksonii:

- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii (SMWA), Departament 2 Praca, Referat 22 Polityka rynku pracy i polityka zatrudnienia, naczelnik referatu: dr Lothar Thürmer, lothar.thuermer@swma.sachsen.de
- Regionalagentur Sachsen der Bundesagentur für Arbeit, adres pocztowy: Postfach 411031, D – 09022 Chemnitz, adres siedziby: Paracelsusstraße 12, D – 09114 Chemnitz, Tel: 0049 371-9118-0, Fax: 0049 371-9118-697, Sachsen@arbeitsagentur.de
- IAB Sachsen, Paracelsusstraße 12, 09114 Chemnitz, Telefon: 0049371/9118-646, Fax: 0049 371/9118-697, IAB-Sachsen@iab.de, osoba do kontaktu: Mirko Wesling, Mirko.Wesling@iab.de

Zarządzanie rynkiem pracy na Dolnym Śląsku

Samorząd województwa tworzy na podstawie Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia własny **Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia**, który powstaje przy współudziale odpowiednich instytucji powiatowych i innych partnerów społecznych i określa priorytetowe grupy bezrobotnych.

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy jest jednostką budżetową samorządu województwa dolnośląskiego z siedzibą w Wałbrzychu i trzema filiami: we Wrocławiu, Jeleniej Górze i Legnicy. Urzędem kieruje dyrektor. Do zadań urzędu należy kształtowanie rynku pracy, inicjowanie i wspieranie rozwiązań stymulujących rynek pracy w województwie. W strukturach wojewódzkich funkcjonują **Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej**.

Na szczelbu samorządu powiatowego w województwie dolnośląskim działa **26 Powiatowych Urzędów Pracy**.

W strukturach polskiej polityki pracy funkcjonują także **Ochotnicze Hufce Pracy**, państwowe jednostki budżetowe wykonujące zadania w zakresie za-

trudnienia i przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży w wieku 15–25 lat.

Ponadto na terenie Polski działają **agencje zatrudnienia** jako agencje doradztwa, pracy tymczasowej i pośrednictwa pracy, również w przypadku pośrednictwa pracy za granicą. Według stanu na koniec 2013 r. w województwie dolnośląskim funkcjonowało 417 zarejestrowanych agencji zatrudnienia.

Osoba do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy, dyrektor: Monika Kwil-Skrzypińska, monika.skrzypinska@dwup.pl

Edukacja w Saksonii

Za kwestie edukacji w Saksonii odpowiada **Ministerstwo Edukacji Saksonii** (SMK). Do jego zadań należą m.in.: kształcenie i wychowanie w przedszkolach oraz szkołach ogólnokształcących i zawodowych, planowanie kształcenia, plany rozwoju i ewaluacja szkół, zaspokojenie zapotrzebowania na nauczycieli i sprawy osobowe nauczycieli oraz uznawanie i ocena świadectw i dyplomów.

Saksońska Agencja Edukacyjna (SBA) z siedzibą w Chemnitz jest podległym Ministerstwu organem nadzoru szkolnego. Do zadań Saksońskiej Agencji Edukacyjnej należy w szczególności zapewnienie przestrzegania obowiązujących ustaw, rozporządzeń i przepisów poprzez nadzór nad szkołami, a także szkolenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli. Oddziały regionalne Agencji znajdują się w Chemnitz, Bautzen, Dreźnie, Lipsku i Zwickau.

Instytucją również podległą Ministerstwu Edukacji Saksonii jest **Saksoński Instytut Edukacji** (SBI). Jego główne zadania to rozwój jakości kształcenia (zajęć dydaktycznych i szkół), szkolenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli, ewaluacja jakości szkół oraz opracowywanie **Saksońskiego raportu edukacyjnego** (http://www.bildung.sachsen.de/download/download_sbi/Schule_in_Sachsen_Bildungsbericht2008.pdf).

Osoba do kontaktu w Saksonii:

- Ministerstwo Edukacji Saksonii (SMK), Departament 2 Sprawy zasadnicze oświaty, sprawy międzynarodowe i sport szkolny, Referat 23 Planowanie sieci szkół, modernizacja szkół, EFRR, sprawy organów prowadzących, osoba do kontaktu: dr Helge Paulig, helge.paulig@smk.sachsen.de

Edukacja na Dolnym Śląsku

Zgodnie z **Ustawą o systemie oświaty** istnieją w Polsce szkoły publiczne oferujące nieodpłatną naukę oraz szkoły niepubliczne. Odpowiedzialność za przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja leży w gestii gmin, natomiast za szkoły ponadgimnazjalne – powiatów. Nadzór pedagogiczny nad szkołami pełni **Kurator Oświaty** na zlecenie Ministra Edukacji Narodowej. Kształcenie na poziomie szkół wyższych leży w gestii **Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego**. Akredytacji szkołom wyższym udziela Państwowa Komisja Akredytacyjna.

W ramach Sejmiku Województwa Dolnośląskiego pracuje **Komisja Kultury, Nauki i Edukacji**, do której zadań należą m.in. wspieranie rozwoju kultury i nauki oraz transfer pomiędzy sferą nauki i gospodarki. Komisja jest ponadto odpowiedzialna za wspieranie edukacji publicznej.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego zawiera wytyczne w zakresie rozwoju edukacji i nauki na terenie województwa.

Osoby do kontaktu na Dolnym Śląsku:

- Wydział Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, dyrektor: Jerzy Więclawski, jerzy.wieclawski@dolnyslask.pl
- Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, kurator oświaty: Beata Pawłowicz, poczta@kuratorium.wroclaw.pl

GEMEINSAM FÜR DEN GRENZRAUM NIEDERSCHLESILIEN – SACHSEN

Handreichung zu Verwaltungsstrukturen und Zuständigkeiten

Dr.-Ing. Robert Knippschild, Dresden – wissenschaftlicher Begleiter des
Projektes „Gemeinsam für den Grenzraum Niederschlesien – Sachsen“

Stand: 2. Juli 2014

Die vorliegende Handreichung ist im Rahmen des Projektes „Gemeinsam für den Grenzraum Niederschlesien – Sachsen“ entstanden und dient in erster Linie den Bediensteten des Sächsischen Staatsministeriums des Innern sowie des Marschallamtes der Wojewodschaft Niederschlesien. Sie stellt in einem ersten Teil in knapper Form den Staatsaufbau in Deutschland und Polen sowie den Verwaltungsaufbau und die zentralen Strategien der Raumentwicklung im Freistaat Sachsen und in der Wojewodschaft Niederschlesien dar. In einem zweiten Teil werden überblicksartig die Verwaltungsstrukturen und Zuständigkeiten in den Fachbereichen des Projektes „Gemeinsam für den Grenzraum Niederschlesien – Sachsen“ dargelegt. Dies sind die Bereiche Stadtentwicklung; Bergbau, Bergbausanierung und revitalisierung; ländliche Entwicklung; Verkehr und Transport; Demografie und Daseinsvorsorge, Arbeitsverwaltung sowie Bildung. Ergänzt werden die Ausführungen durch die Kontaktdaten der Ansprechpartner auf beiden Seiten in den jeweiligen Fachbereichen. (<http://www.bundestagswahl – bw.de/grundlagen.html>)

Sächsisches Staatsministerium des Innern (SMI), Dresden

Staats- und Verwaltungsaufbau in Deutschland und Polen

Staats- und Verwaltungsaufbau in Deutschland

Die **Bundesrepublik Deutschland** ist ein föderaler Bundesstaat. Die Gesetzgebungs- und Verwaltungszuständigkeit sind geteilt auf den Bund und 16 Bundesländer. Jedes Bundesland verfügt über eine eigene Landesverfassung und eigenständige Organe der Exekutive, Judikative und Legislative. Der Bundestag ist das Parlament des Bundes mit den ihm nach dem Grundgesetz zugewiesenen Gesetzgebungskompetenzen. Durch den Bundesrat sind die Bundesländer an der Gesetzgebung und Verwaltung des Bundes beteiligt. Staatsoberhaupt ist der Bundespräsident, der durch die Bundesversammlung gewählt wird. Der Bundeskanzler ist der Regierungschef und wird vom Bundestag gewählt.

Legislativorgan in den 16 Bundesländern sind die Landesparlamente. Grundsätzlich haben die Länder das Recht der Gesetzgebung, soweit das Grundgesetz nicht dem Bund die Gesetzgebungskompetenz zuweist. Die Landesregierung besteht aus dem vom jeweiligen Landesparlament gewählten Regierungschef und den von diesem ernannten Ministern oder Senatoren.

Die untere Ebene der Staatsgewalt wird gebildet durch die Landkreise, die kreisangehörigen und kreisfreien Städte sowie die Gemeinden. Den Kreisen und Gemeinden ist durch das Grundgesetz für alle Angelegenheiten der örtlichen Gemeinschaft ein Selbstverwaltungsrecht eingeräumt.

Staats- und Verwaltungsaufbau in Polen

Die **Republik Polen** ist ein Einheitsstaat. Das Parlament besteht aus zwei Kammern, dem Sejm und dem Senat. Der Sejm verfügt sowohl über Gesetzgebungs- als auch Kontrollkompetenzen. Der Senat als zweite Kammer der Legislative verfügt über Rechtsetzungsinitiative und beteiligt sich im Gesetzgebungsverfahren. Die gemeinsame Sitzung von Sejm und Senat bildet die Nationalversammlung. An der Spitze der Exekutive stehen der direkt gewählte Staatspräsident sowie Ministerrat und Premierminister. Der zentralen Verwaltung gehören ebenso die Wojewoden an, die den Ministerrat in den

16 Wojewodschaften vertreten. Dem Wojewoden obliegt mit den ihm unterstehenden Wojewodschaftsämtern die Aufsicht über die Selbstverwaltungskörperschaften (Wojewodschaft, Landkreis, Stadt bzw. Gemeinde). In seinen Kompetenzbereich fallen u. a. ebenso Gefahrenvorsorge und -abwehr, Statistik, Zoll- und Finanzverwaltung sowie die Bauaufsicht (hier teilweise zusätzlich auf Ebene der Landkreise).

Auf Ebene der Gebietskörperschaften verfügt die Republik Polen mit den Wojewodschaften, Landkreisen sowie Städten bzw. Gemeinden über einen dreistufigen Verwaltungsaufbau. In jeder Wojewodschaft gibt es mit dem Sejmik ein eigenes regionales Parlament, das den Wojewodschaftsvorstand als Exekutivorgan und dessen Vorsitzenden, d. h. den Marschall, wählt. Die Tätigkeiten des Wojewodschaftsvorstands werden von den Marschallämtern und anderen Behörden unterstützt. In ihren Kompetenzbereich fallen u. a. Regionalentwicklung, Daseinsvorsorge, Wirtschaftsförderung, Natur- und Umweltschutz sowie Kulturförderung, Sicherheit sowie Verkehrspolitik.

Unter dieser Ebene folgen die Landkreise, die kreisangehörigen Gemeinden (hierzu zählen ebenso die Stadtkreise) sowie die Gemeinden.

Verwaltungsaufbau in Sachsen

Die **Sächsische Staatsregierung** besteht aus:

- Sächsische Staatskanzlei
- Sächsisches Staatsministerium der Finanzen
- Sächsisches Staatsministerium der Justiz und für Europa
- Sächsisches Staatsministerium des Innern
- Sächsisches Staatsministerium für Kultus
- Sächsisches Staatsministerium für Soziales und Verbraucherschutz
- Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft
- Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr
- Sächsisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst

Das **Sächsische Staatsministerium des Innern (SMI)** ist zuständig u. a. für die Bereiche Verfassungsschutz, Statistik, rechtliche und kommunale Angelegenheiten, öffentliche Sicherheit und Ordnung, Landesentwicklung, Vermessungswesen, Sport sowie Bau- und Wohnungswesen. Die Organisationsstruktur des SMI ist in Seite 40–41 dargestellt.

Verwaltungsaufbau in Niederschlesien

Das Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien besteht aus:

Marschall der Wojewodschaft Niederschlesien +48 71 776-90-45

Abteilung des Marschalls +48 71 776-94-20

- Büro des Marschalls +48 71 776-91-46
- Pressereferat +48 71 776-98-18
- Kanzlei des Sejmik +48 71 340-64-29
- Referat Zusammenarbeit mit dem Ausland und Internationale Projekte +48 71 776-93-21
- Referat Eigentümeraufsicht +48 71 776-90-73
- Referat Öffentlichkeitsarbeit +48 71 776-90-37
- Wojewodschaftssekretärin +48 71 776-90-07

Rechts- und Personalabteilung +48 71 776-90-07

- Referat organisatorische und rechtliche Angelegenheiten +48 71 776-90-19
- Referat Personal, Schulungen und Soziales +48 71 776-93-09
- Referat öffentliches Auftragswesen +48 71 776-91-13
- Referat Informatik und Informationssysteme +48 71 776-98-54
- Referat Sicherheit und Verteidigung +48 71 776-96-68
- Referat Liegenschaften und bewegliche Güter der Wojewodschaft +48 71 770-40-81
- Referat Kontrolle, Beschwerden und Anträge +48 71 776-98-02
- Referat Operationelles Programm der Wojewodschaft Niederschlesien (Kontrolle) +48 71 776-94-69
- Referat Innenrevision +48 71 776-97-19

stellvertretender Marschall +48 71 776-93-44

**Abteilung soziale und gesellschaftliche
Angelegenheiten** +48 71 770-40-07

- Referat Kultur +48 71 770-43-19
- Referat Bildung und Wissenschaft +48 71 776-30-41
- Referat Sport und Erholung +48 71 770-41-07

• Referat Fremdenverkehr	+48 71 770-40-08
• Referat Menschen mit Behinderung	+48 71 770-41-51
• Referat Zusammenarbeit mit Nichtregierungsorganisationen	+48 71 770-40-66
stellvertretender Marschall	+48 71 776-98-27
Abteilung Infrastruktur	+48 71 776-98-27
• Sicherheitsbeauftragter des Vorstands der Wojewodschaft Niederschlesien	
• Referat Verkehr und Transport	+48 71 776-99-06
• Referat Investitionen	+48 71 770-41-79
• Referat Informationstechnik	+48 71 770-41-71
Abteilung Gesundheitspolitik	+48 71 770-40-04
• Referat Gesundheit	+48 71 770-40-21
• Referat Restrukturierung und Gesundheitsschutz	+48 71 770-40-20
Vorstandsmitglied	+48 71 776-93-39
Abteilung ländlicher Raum und natürliche Ressourcen	+48 71 776-90-02
• Referat ländlicher Raum	+48 71 776-93-50
• Referat Umwelt	+48 71 770-40-72
• Referat Wasserwirtschaft	+48 71 770-42-74
• Referat Geologie	+48 71 340-68-14
• Referat Geodäsie und Kartographie	+48 71 782-92-50
Vorstandsmitglied	+48 71 776-93-55
Abteilung Regionalentwicklung	+48 71 776-93-91
• Referat wirtschaftliche Angelegenheiten	+48 71 776-93-74
• Referat Koordinierung der Regionalpolitik	+48 71 776-94-68
Abteilung Europäische Fonds	+48 71 776-91-12
• Referat Verwaltung des Operationellen Programms der Wojewodschaft Niederschlesien	+48 71 776-93-35
• Referat Umsetzung des Operationellen Programms der Wojewodschaft Niederschlesien	+48 71 776-90-41

- Referat Verwaltung des Operationellen Programms
Humanressourcen +48 71 776-96-00
- Referat Umsetzung des Operationellen Programms
Humanressourcen +48 71 776-96-00

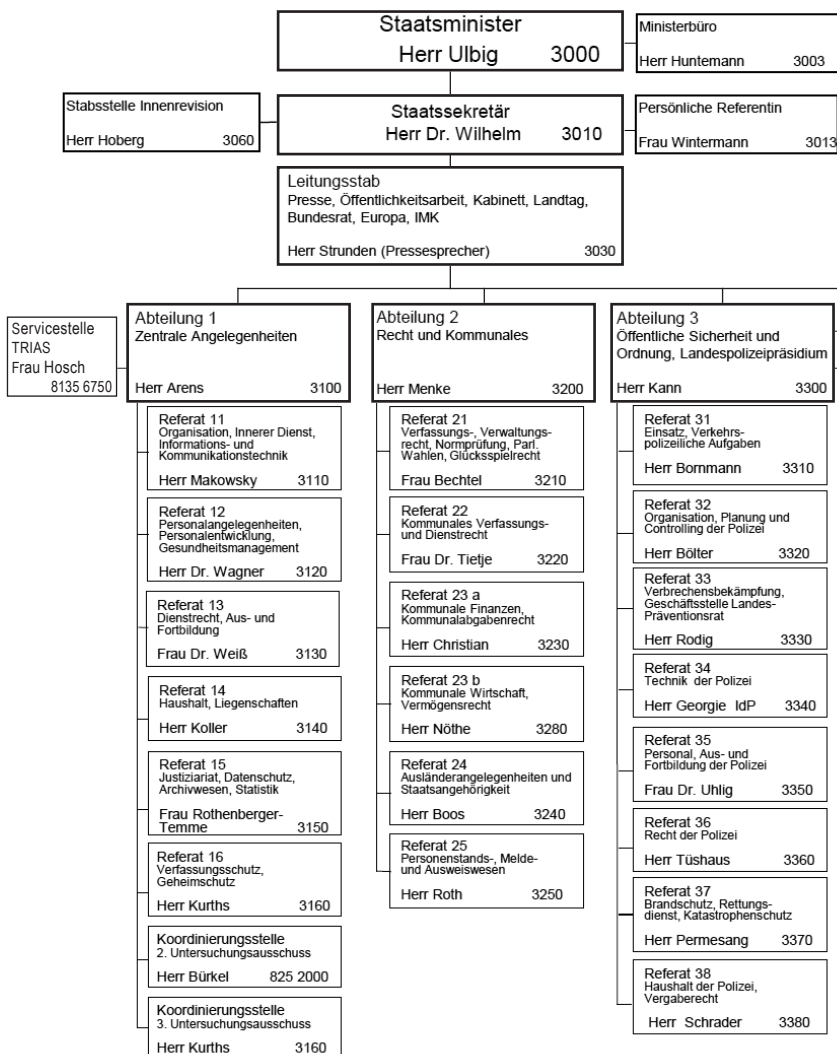
Wojewodtschaftskammerin +48 71 776-93-62

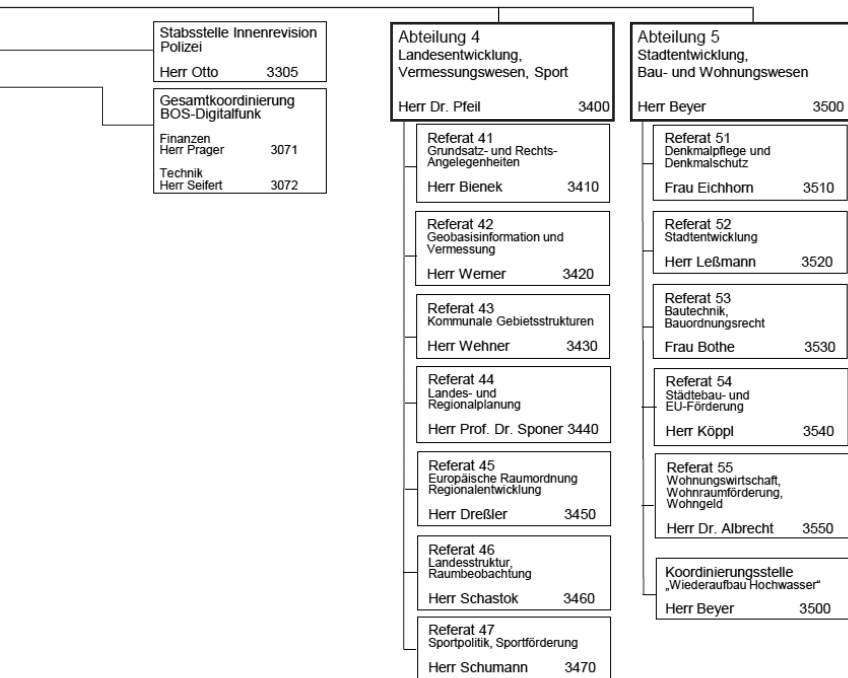
Abteilung Haushalt und Finanzen +48 71 776-93-41

- Referat Haushaltsplanung und Haushaltsvollzug +48 71 776-91-16
- Referat Finanzen und Rechnungswesen +48 71 776-96-70
- Referat Analysen und Einkünfte +48 71 776-93-79
- Referat Ausländische Fonds +48 71 776-92-25

Der Selbstverwaltung der Wojewodschaft unterstehen folgende Einrichtungen und Behörden:

- Bildungs- und Kultureinrichtungen,
- Niederschlesisches Zentrum für Sozialpolitik +48 71 770-42-20
- Niederschlesische Zwischengestaltete Stelle (DIP) +48 71 776-58-02
- Institut für territoriale Entwicklung (IRT) +48 71 343-52-45
- Niederschlesisches Amt für Melioration und
Wasseranlagen (DZMiUW) +48 71 322-66-81 bis 83
- Niederschlesisches Büro für Geodäsie und
Landwirtschaftsflächen (DBGiTR) +48 71 345-99-55
- Niederschlesische Verwaltung der
Landschaftsschutzgebiete (DZPK) +48 71 364-27-58
- Niederschlesisches landwirtschaftliches
Beratungszentrum (DODR) +48 71 339-86-56
- Regionalbüro der Wojewodschaft Niederschlesien
in Brüssel (RBWD) + 32 2 740-27-29
- Niederschlesischer Dienst für Straßen- und
Eisenbahnwesen (DSDiK) +48 71 391-71-00
- Wojewodschaftszentrum für Straßenverkehr (WODR) +48 71 774-67-70
- Einrichtungen des öffentlichen Gesundheitswesens
- Servicestelle des Marschallamtes (BOU) +48 71 776-94-07
- Niederschlesische Arbeitsagentur (DWUP) +48 71 39-741-00

Organigramm des Sächsischen Staatsministeriums des Innern; Stand 1.07.2014
(Quelle: Sächsisches Staatsministerium des Innern)

Pläne der Landesplanung und Regionalplanung in Sachsen

Der **Landesentwicklungsplan 2013** ist das zusammenfassende Gesamtkonzept zur langfristigen Entwicklung und räumlichen Ordnung des Freistaats Sachsen. Auf Grundlage der Bewertung von Natur, Landschaft und Raumentwicklung legt der Landesentwicklungsplan Ziele und Grundsätze der Raumordnung textlich und zeichnerisch insbesondere zur angestrebten Siedlungsstruktur, zur angestrebten Freiraumstruktur und zu den sichernden Standorten und Trassen für Infrastruktur fest bzw. gibt entsprechende Handlungsaufträge für die Regionalplanung vor. Er soll im Zusammenspiel mit den vier Regionalplänen in Sachsen frühzeitig Raumnutzungsansprüche regeln und zum Konsens bringen, Planungssicherheit schaffen und Planungen beschleunigen. Die sächsische Staatsregierung ist zur Aufstellung und Fortschreibung des Landesentwicklungsplans verpflichtet, der als Rechtsverordnung beschlossen wird. Der Landesentwicklungsplan 2013 ist am 31. August 2013 in Kraft getreten (<http://www.landesentwicklung.sachsen.de/11117.htm>).

Die vier **Regionalpläne** konkretisieren die Festsetzungen des Landesentwicklungsplans in den vier Planungsregionen. Sie sind binnen vier Jahren nach Inkrafttreten des Landesentwicklungsplans fortzuschreiben. Zuständig für die Regionalplanung sind in Sachsen die Regionalen Planungsverbände. An Niederschlesien grenzt der Regionale Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien.

Darüber hinaus sind u. a. für Braunkohlentagebaue **Braunkohlenpläne** als Teilregionalpläne aufzustellen. Bei stillgelegten Tagebauen sind dies Sanierungsrahmenpläne.

Pläne und Strategien in Niederschlesien

Die **Entwicklungsstrategie für die Wojewodschaft Niederschlesien 2020** bildet das wichtigste strategische Konzept im Rahmen der Regionalentwicklung. Sie benennt Ziele und Entwicklungsperspektiven der Region, identifiziert ihre Potenziale und legt gemeinsame Ebenen der von den Teilregionen diesbezüglich ergriffenen Maßnahmen fest. Darüber hinaus schildert das Konzept künftige Entwicklungstrends, die im Rahmen der Strategie Berücksichtigung finden. Der Wojewodschaftssekretariat verabschiedete die Strategie mit Beschlussfassung vom 28. Februar 2013. (http://www.umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Rozwoj_regionalny/SRWD/SRWD_2020-final.pdf)

Der **Raumordnungsplan der Wojewodschaft Niederschlesien** ist ein verbindliches Dokument, in dem die Richtungen der Raumordnungspolitik der Wojewodschaft festgelegt werden. Der Plan stellt die Rahmenbedingungen der Raumordnung und Raumentwicklung dar und weist Entwicklungsperspektiven sowie Maßnahmen in den Bereichen Umweltschutz, Kultur, Siedlungswesen, Verkehr, Transport und Infrastruktur, Hochwasserschutz sowie Sicherheit aus. Darüber hinaus enthält er Angaben zu öffentlichen Investitionsvorhaben überörtlicher Bedeutung. Mit seinem Beschluss Nr. XLVIII/1622/2014 vom 27. März 2014 verabschiedete der Sejmik der Wojewodschaft Niederschlesien den neuen Raumordnungsplan der Wojewodschaft Niederschlesien, d. h. seine Fortschreibung bis 2020.

Verwaltungsstrukturen und Zuständigkeiten in den Fachbereichen des Projektes

Stadtentwicklung in Sachsen

Fragen der Stadtentwicklung in Sachsen unterliegen laut Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland der **kommunalen Planungshoheit**. Jedoch stellen der Bund und die Länder Vorgaben und Förderinstrumente bereit (Baugesetzbuch BauGB als deutschlandweite gesetzliche Grundlage, Städtebauförderung etc.).

Formelle Instrumente sind der **Flächennutzungsplan** (legt verbindlich die Nutzungsmöglichkeit der Flächen im gesamten Stadtgebiet fest) sowie der **Bebauungsplan** (legt verbindlich die Vorschriften für die Bauwerke in einem abgegrenzten Teilgebiet fest).

Darüber hinaus existieren informelle Instrumente. Die so genannten **Integrierten Stadtentwicklungskonzepte** sind die wichtigsten Konzepte der Städte zur langfristigen Planung und Umsetzung der Stadtentwicklung.

Ein weiteres wichtiges Instrument der Stadtentwicklung ist die **Städtebauförderung**. Ziel ist es, durch bauliche Maßnahmen städtebauliche Defizite im Gebäudebereich, im öffentlichen Raum und in der öffentlichen Infrastruktur auszugleichen und zu beheben. Im Vordergrund stehen die Verringerung und der Abbau von städtebaulichen Missständen. Der Bund, das Land und die Kommune teilen sich die finanziellen Lasten zu gleichen Teilen. Pro Jahr werden in Deutschland etwa 500 Mio. Euro vom Bund für die Städtebauförderung bereitgestellt. Rechtliche Grundlage in Sachsen ist die Verwaltungsvorschrift Städtebauliche Erneuerung (VwV StBauE). Die **Sächsische Aufbaubank (SAB)** ist für die Städtebauförderung antragsbearbeitende, bewilligende und auszahlende Stelle.

Das **Sächsische Staatsministerium des Innern (SMI)** hat die Aufgabe, die Vorschriften zu erstellen und den Vollzug der Vorschriften zu überwachen, vor allem aber landesweite Strategien im Bereich Stadtentwicklung zu steuern. Die **Stadtentwicklungsstrategie Sachsen 2020** aus dem Jahr 2010 benennt Herausforderungen und Ziele der Stadtentwicklung (http://www.bauen-wohnen.sachsen.de/download/Bauen_und_Wohnen/Baubroschuere.pdf).

Darüber hinaus ist im SMI auch die EFRE-Förderung „Nachhaltige Stadtentwicklung“ angesiedelt. Das Vorhaben „Nachhaltige Stadtentwicklung“ ist im EFRE-OP des Freistaates Sachsen in der EU-Förderperiode 2007 – 2013

in der Prioritätsachse „Ausbau und Verbesserung der Infrastruktur für ein nachhaltiges Wirtschaftswachstum“ verankert und mit insgesamt ca. 110 Mio. Euro ausgestattet. Hinzu kommen ca. 37 Mio. Euro nationale Kofinanzierung, die vorrangig durch kommunale Eigenanteile, aber auch andere öffentliche Mittel erbracht werden. Die Zuwendung ist dazu bestimmt, benachteiligte Stadtgebiete auf der Grundlage eines integrierten Handlungskonzeptes und durch ein Bündel geeigneter Maßnahmen in ihrer Entwicklung nachhaltig zu fördern und damit die Entwicklung der Gesamtstadt voranzubringen. Mit EFRE-Mitteln werden die sächsischen Kommunen bei der Umsetzung baulicher, infrastruktureller, energetischer und bildungsorientierter Strategien und Maßnahmen unterstützt.

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsisches Staatsministerium des Innern (SMI), Abteilung 5 Stadtentwicklung, Bau- und Wohnungswesen, Referat 52 Stadtentwicklung, Referatsleiter: Christian Leßmann, christian.lessmann@smi.sachsen.de; Referat 54 Städtebau- und EU-Förderung, Referatsleiter: Michael Köppl, michael.koeppel@smi.sachsen.de
- Sächsische Aufbaubank (SAB), www.sab.sachsen.de

Stadtentwicklung in Niederschlesien

In Polen fällt die Stadtentwicklung ausschließlich in den Zuständigkeitsbereich der kommunalen Selbstverwaltungen. Die wichtigsten Entwicklungsrichtungen werden in Strategien sowie – im Bereich Raumordnungspolitik – in sog., mit Flächennutzungsplänen vergleichbaren Studien über die Bedingungen und Richtungen der Raumordnung und Raumplanung, die einer koordinierten Bauleitplanung in den Städten und Gemeinden dienen, festgehalten. Die Bauleitplanung in den Städten selbst erfolgt durch sog. – hier Bebauungsplänen gleichgestellte – örtliche Raumordnungspläne, jeweils unterstützt von Baugenehmigungsverfahren einschl. derer Auflagen. Der Bebauungsplan ist im polnischen Raumplanungsverfahren das einzige rechtverbindliche Instrument, der Art und Umfang der Nutzung von Flächen in dem von ihm erfassten Gebiet festlegt. Er bestimmt die grundlegenden Nutzungsarten und Funktionen sowie die Grundlagen der Gestaltung von Bauten sowie öffentlichen Räumen. Die Festlegungen beziehen sich u. a. auf eine mögliche Bebauung mit Bauten einer bestimmten Art oder Funktion (wie zum Beispiel großflächige Einzelhandelsbetriebe), Bebauungsdichte, Bebauungslinie sowie die Grundsätze der Grundstücksteilung, erstrecken sich aber ebenso

auf Verkehrs- und technische Infrastruktur. Darüber hinaus werden bestimmte Eigenschaften von Bauten festgelegt, wie ihre Farbgebung, Arten der Dacheindeckung oder auch Einschränkungen hinsichtlich des Anbringens von Werbetafeln. Die Zuständigkeit für die Erstellung von Bebauungsplänen liegt bei den kommunalen Selbstverwaltungen.

Die Stadtentwicklung in Polen erfolgt ebenso in Anlehnung an sektorale Planungsinstrumente und wird oft durch einzelne Investitionsvorhaben gestaltet. Die Stadterneuerung ist eine der wichtigsten derzeitigen Herausforderungen und wird in erheblichem Maße durch Förder- und sonstige Mittel umgesetzt. Grundlage der Mittelbeantragung bilden die von den Städten erstellten **Stadterneuerungsprogramme**.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Institut für territoriale Entwicklung (IRT), www.irt.wroc.pl, stellv. Leiterin für Territorialplanung: Dr. Magdalena Belof, magdalena.belof@irt.wroc.pl

Weiterführende Informationsquellen:

- Akademie für Raumforschung und Landesplanung / Adam Mickiewicz Universität Poznań, Institut für sozioökonomische Geographie und Raumwirtschaft (2012): *Planung in Deutschland und Polen aus kommunaler Perspektive / Planowanie w Polsce i w Niemczech z perspektywy gminy*. Hannover, Poznań.
- Akademie für Raumforschung und Landesplanung (2001): *Deutsch-Polnisches Handbuch der Planungsbegriffe / Polsko-Niemiecki Leksykon Pojęć Planistycznych*. Hannover, Warszawa.

Bergbau, Bergbausanierung und -revitalisierung in Sachsen

In Deutschland findet man auch im Bergbau **dezentrale Strukturen** vor. Der Bund setzt den Rahmen, die Bundesländer konkretisieren die gesetzlichen Regelungen und Zuständigkeiten.

Die **oberste Bergbehörde** in Sachsen ist das **Sächsische Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr (SMWA)**. Die Aufgaben des **Sächsischen Oberbergamtes** als nachgeordneter Behörde mit Sitz in Freiberg sind es, die Rohstoffversorgung zu fördern und zu ordnen, Bergbauberechtigungen (Konzessionen) zu erteilen, Betriebspläne zuzulassen, die Sicherheit des Bergbaus zu gewährleisten und den Ausgleich unvermeidbarer Schäden zu verbessern. Beim Oberbergamt werden verschiedene Kompetenzen gebündelt (Emissionsschutz, wasserrechtliche und naturschutzrechtliche Angelegenheiten, polizeirechtliche Zuständigkeiten im Altbergbau).

Für die **Braunkohlenplanung** sind in Sachsen die beiden Regionalen Planungsverbände Oberlausitz-Niederschlesien und Leipzig-West Sachsen zuständig. Mit der Braunkohlenplanung wird der Rahmen für die bergbauliche Inanspruchnahme gesetzt und es werden Grundzüge entwickelt, wie den unvermeidlichen Eingriffen in den Lebensraum der betroffenen Menschen und den Eingriffen in Natur und Landschaft zu begegnen ist. In Sachsen wird unterschieden in Braunkohlenpläne und Sanierungsrahmenpläne. Grundlage der Braunkohlenpläne sind die langfristigen energiepolitischen Vorstellungen der Staatsregierung. Die Braunkohlenpläne legen im Braunkohlenplangebiet Grundsätze und Ziele der Raumordnung für eine geordnete Braunkohlenplanung fest. Es müssen Angaben enthalten sein über Abbaugrenzen und Sicherheitslinien des Abbaus, Haldenflächen und deren Sicherheitsflächen, die durch die Inanspruchnahme von Gebieten erforderlichen Umsiedlungen sowie Änderungen von Verkehrswegen und Vorflutern, die Grundzüge der Oberflächengestaltung und Wiedernutzbarmachung und die anzustrebende funktionale Raumentwicklung im Rahmen der Rekultivierung des Plangebietes.

Für die **Bergbausanierung** sind in der Regel die Bergbauunternehmen zuständig. Für die Sanierung des Altbraunkohlenbergbaus ist die Lausitzer und Mitteldeutsche Bergbau-Verwaltungsgesellschaft mbH (LMBV) zuständig. Das Unternehmen befindet sich vollständig im Besitz des Bundes.

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr (SMWA), Referat 46 Bergbau, Umweltfragen, Referatsleiter: Wolfgang Buchner, wolfgang.buchner@smwa.sachsen.de
- Sächsisches Oberbergamt Freiberg, www.bergbehoerde.sachsen.de, Abteilung 2 Tagebau, Referat 21 Braunkohlentagebau, Referatsleiter: Berndt Schilling, berndt.schilling@oba.sachsen.de, Referat 22 Steine-Erden-Bergbau, Referatsleiter: Steffen Döhner, steffen.doehner@oba.sachsen.de, Ansprechpartner für das Sächsische Oberbergamt: Markus Kamratzki (spricht polnisch), markus.kamratzki@oba.sachsen.de
- Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie (LfULG), Abteilung 10 Geologie, Referat 104 Rohstoffgeologie, Referatsleiter: Dr. Uwe Lehmann, uwe.lehmann@smul.sachsen.de
- Regionaler Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien, Leiter der Verbandsverwaltung und Ansprechpartner: Dr. Peter Heinrich, peter.heinrich@rpv-oberlausitz-niederschlesien.de
- Lausitzer und Mitteldeutsche Bergbau-Verwaltungsgesellschaft mbH (LMBV), www.lmbv.de

Weiterführende Informationsquellen:

- Sächsisches Oberbergamt (2011): *Der Bergbau in Sachsen. Bericht des Sächsischen Oberbergamtes und des Landesamtes für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie für das Jahr 2010*. Freiberg.

Bergbau, Bergbausanierung und -revitalisierung in Niederschlesien

Belange des Bergbaus, der Förderung von Bodenschätzen sowie der Geologie regelt in Polen das **Gesetz über das Berg- und Geologierecht vom 09.06.2011**; in ihm werden die Grundsätze und Rahmenbedingungen der Aufnahme, Ausführung sowie Beendigung geologischer Arbeiten, der Förderung von Bodenschätzen und der unterirdischen behälterlosen Lagerung von Substanzen sowie jeglichen Abfällen benannt. Ebenso bestimmt das Gesetz die Anforderungen zum Schutz von Lagerstätten und unterirdischen Gewässern.

Bergbauberechtigungen (Konzessionen) werden jeweils auf den Verwaltungsebenen erteilt, d. h. vom Umweltminister unter Mitwirkung des sog. Landesgeologen, von den Marschällen unter Mitwirkung des sog. Wojewodschaftsgeologen sowie von den Landräten unter Mitwirkung der sog. Kreisgeologen. Vor Erteilung einer Konzession auf Gemeindeebene muss eine Umweltverträglichkeitsprüfung vorgenommen werden, in deren Rahmen ebenso ein Bürgerbeteiligungsverfahren durchgeführt wird. Eine Bergbauberechtigung enthält stets alle erforderlichen Regelungen, wie sie im Berg- und Geologierecht getroffen werden. Handelt es sich um kleine Lagerstätten, für die der Landrat eine Konzession erteilt, muss kein Betriebsplan vorgelegt werden.

Die Bergaufsicht obliegt dem Präsidenten des Oberbergamts in Katowice, den Leitern der Bezirksbergämter sowie dem Leiter des Fachbergamts [Specjalistyczny Urząd Górniczy]. Betriebspläne werden von der jeweils zuständigen Bergaufsichtsbehörde zugelassen. Bergämter befinden sich in 10 Städten. Der Präsident des Oberbergamts ist zentrales Organ der Regierungsverwaltung, er unterliegt der Aufsicht des Umweltministers.

Werden Rekultivierungs- und/oder Sanierungsmaßnahmen vorgesehen, stellt das Unternehmen einen entsprechenden Antrag an den jeweils zuständigen Landrat.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Leiter des Referats Geologie, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien (Wojewodschaftsgeologe): Waldemar Kazmierczak, waldemar.kazmierczak@dolnyslask.pl
- Bezirksbergamt in Wrocław, Leiter: Robert Podolski, ougwroclaw@wug.gov.pl
- Oberbergamt in Katowice, www.wug.gov.pl, Präsident: Piotr Litwa, wug@wug.gov.pl

Ländliche Entwicklung in Sachsen

Das **Sächsische Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft** (SMUL) ist neben anderen Aufgaben zuständig für die Entwicklung des ländlichen Raums sowie für den Europäischen Landwirtschaftsfonds für die Entwicklung des ländlichen Raums (ELER). Das **Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie** (LfULG) berät das SMUL in wissenschaftlichen Fragen sowie die ländlichen Regionen zu methodischen Fragen und im Erfahrungsaustausch.

Ein wichtiges Instrument zur Förderung ländlicher Entwicklung ist die **Integrierte Ländliche Entwicklung** (ILE). Hierzu wurden in Sachsen im Jahr 2007 von 35 ländlichen Regionen vor Ort **Integrierte Ländliche Entwicklungskonzepte** (ILEK) als Handlungsstrategie entworfen. In einem Wettbewerb wurden hiervon 12 LEADER-Gebiete ernannt. An Niederschlesien grenzen die beiden ILE-Regionen „Östliche Oberlausitz“ und „Naturpark Zittauer Gebirge“. (http://www.smul.sachsen.de/laendlicher_raum/616.htm)

In vielen Förderrichtlinien des Freistaates wird Projekten, die aus den ILEK entwickelt werden, ein **Vorrang** eingeräumt. Auch die Richtlinien des Sächsischen Staatsministeriums für Umwelt und Landwirtschaft (SMUL), insbesondere die **Richtlinie zur Integrierten Ländlichen Entwicklung** (RL ILE 2011) dienen der Umsetzung der Projekte in den Regionen. Auf Grundlage dieser Richtlinie können Anträge für die Steuerung des ILE-Prozesses und für die Umsetzung von Projekten in den Bereichen Dorfentwicklung, Ländliche Neuordnung, Grundversorgung und Tourismus im ländlichen Raum gestellt werden.

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft (SMUL), Abteilung 2 Grundsatzfragen, EU-Förderung, ländliche Entwicklung, Referat 24 Ländliche Entwicklung, Referatsleiter: Volker Menzel, volker.menzel@smul.de

- Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie (LfULG), Abteilung 2 Grundsatzangelegenheiten Umwelt, Landwirtschaft, Ländliche Entwicklung, Referat 23 Ländliche Entwicklung, Referatsleiterin: Dr. Angela Kunz, Ansprechpartner: Markus Thieme, markus.thieme@smul.sachsen.de
- Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie (LfULG), Abteilung 3 Förderung, Agrarrecht, Referat 31 Koordinierung ILE, Agrarstruktur, Referatsleiterin: Barbara Fischer, barbara.fischer@smul.de, Ansprechpartner: Christoph Hrubesch, christoph.hrubesch@smul.sachsen.de
- ILE-Region Östliche Oberlausitz (www.oestliche-oberlausitz.de), Regionalmanagement – Planungsbüro Richter + Kaup in Görlitz, Ansprechpartnerin: Babette Kunz, kunz@richterundkaup.de
- ILE-Region Naturpark Zittauer Gebirge, Regionalmanagement – Zittauer Stadtentwicklungsgesellschaft mbH, Ansprechpartnerin: Karina Hitziger, k.hitziger@stadtsanierung-zittau.de

Ländliche Entwicklung in Niederschlesien

Die Entwicklung des ländlichen Raums nahm nach dem EU-Beitritt Polens an Schwung auf. Hierzu wurde in Polen im Rahmen des ELER das **Programm zur Entwicklung ländlicher Räume 2007-2013** aufgelegt, das zu ergreifende Maßnahmen in den vier unterschiedlichen Achsen festlegt. Einige dieser Maßnahmen fallen ebenso in die Zuständigkeit der **kommunalen Selbstverwaltung der Wojewodschaft Niederschlesien**, die mittels des Marschallamts der Wojewodschaft Niederschlesien als Verwaltungsbehörde des polnischen Programms zur Entwicklung ländlicher Räume 2007-2013 für die folgenden Bereiche fungiert:

- Verbesserung und Ausbau land- und forstwirtschaftlicher Infrastruktur,
- Daseinsvorsorge einschl. kommunaler Wirtschaftsförderung,
- Dorferneuerung und Entwicklung ländlicher Räume,
- Achse 4 „Leader“ (u. a. Aufstellung und Umsetzung gebietsbezogener lokaler Entwicklungsstrategien einschl. Initiierung von Kooperations- und Partnerschaftsprojekten im Rahmen Lokaler Aktionsgruppen).

Darüber hinaus nimmt die kommunale Selbstverwaltung der Wojewodschaft Niederschlesien folgende weitere Aufgaben im Bereich der ländlichen Entwicklung wahr:

- Programm „Dorferneuerung“, in dessen Rahmen zwei Wettbewerbe durchgeführt werden: für Gemeinden, die die Lebensverhältnisse in den ländli-

chen Räumen verbessern sollen, sowie für NGOs, um die Bürgerinnen und Bürger im ländlichen Raum für Projekte, die in den jeweiligen Ortschaften umgesetzt werden sollen, zu gewinnen,

- PR- und Marketingmaßnahmen für qualitativ hochwertige lokale und regionale Produkte aus Niederschlesien (u. a. Aufbau eines regionalen Netzwerks „Kulinarisches Erbe Niederschlesiens“),
- Registrierung und Aufsicht über Erzeugergruppierungen sowie Erzeugerorganisationen für Obst und Gemüse,
- Aufgaben im Bereich Binnenfischerei,
- Förderung von Tradition und Volkskultur in Niederschlesien.

Das **Niederschlesische landwirtschaftliche Beratungszentrum in Wrocław** (DODR) ist eine dem Vorstand der Wojewodschaft Niederschlesien unterstellte, beratende Einrichtung, die Aufgaben in den Bereichen Landwirtschaft und ländliche Entwicklung, Förderung einer nachhaltigen Entwicklung ländlicher Räume sowie berufliche Aus- und Weiterbildung von Landwirten und anderen Einwohnern im ländlichen Raum wahrnimmt.

Von maßgeblicher Bedeutung für die Förderung der polnischen Landwirtschaft ist ebenso die **Agentur für Restrukturierung und Modernisierung der Landwirtschaft** (ARiMR), die u. a. als EU-Zahlstelle im Rahmen von EGFL und ELER fungiert (bspw. Direktzahlungen, ausgewählte Maßnahmen im Rahmen des polnischen Programms zur Entwicklung ländlicher Räume sowie des OP Europäischer Fischereifonds) sowie Förderungen aus Landesmitteln bereitstellt.

Ebenso im ländlichen Raum tätig ist die **Agentur für den Agrarmarkt** (ARR); auch sie nimmt Aufgaben einer EU-Zahlstelle in ausgewählten Bereichen der Gemeinsamen Agrarpolitik wahr, insbesondere bezogen auf Agrarmärkte sowie Agrar- und Lebensmittelmarketing.

Eine weitere, im ländlichen Raum agierende öffentliche Einrichtung ist die dem Fiskus unterstellte **Agentur für landwirtschaftliche Liegenschaften** (ANR); ihr obliegt die Wahrnehmung von Eigentums- und anderen Sachenrechten des Staates im Bereich Landwirtschaft. In diesem Zusammenhang ergreift sie im Rahmen der Gestaltung von Agrarstrukturen u. a. Maßnahmen zur strukturellen Verbesserung der von landwirtschaftlichen Familienbetrieben bewirtschafteten Nutzflächen.

Zu den wichtigsten, in den Bereichen Landwirtschaft sowie Agrar- und Lebensmittelerzeugnisse tätigen Einrichtungen zählen darüber hinaus die folgenden oberen, d. h. auf Wojewodschaftsebene agierenden Aufsichtsbehörden:

- **Veterinäraufsicht:** Zu den wichtigsten Aufgaben gehören die Überprüfung der Sicherheit von Erzeugnissen tierischen Ursprungs sowie die Kontrolle der Einhaltung veterinärrechtlicher Vorschriften seitens der Produzenten. Darüber hinaus obliegt ihr die Bekämpfung von Tierseuchen sowie die ständige Überwachung und Risikobewertung von Infektionsgefahren.
- **Aufsichtsbehörde für die Handelsqualität von Agrar- und Lebensmittelserzeugnissen:** Im Rahmen ihrer Zuständigkeiten kontrolliert sie vor allem die Qualität von Agrar- und Lebensmittelserzeugnissen einschl. ihrer Transport- und Lagerungsbedingungen.
- **Aufsichtsbehörde für Pflanzenschutz und Saatzucht:** Sie beaufsichtigt Qualität sowie den fachgerechten Einsatz von Pflanzenschutzmitteln, überwacht deren Verbrauch und widmet sich einer umfassenden Öffentlichkeitsarbeit im Bereich der Durchführung einer guten fachlichen Praxis unter Berücksichtigung integrierter Produktionssysteme zur Minimierung ihres Einsatzes. Ebenso in ihren Kompetenzbereich fallen die EU-Schnellwarnsysteme für Lebens- und Futtermittel sowie die Zusammenarbeit mit in- und ausländischen Behörden und Einrichtungen.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Abteilung ländlicher Raum und natürliche Ressourcen, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien: Leiter Pawel Czyszczon, pawel.czyszczon@umwd.pl
- Niederschlesisches landwirtschaftliches Beratungszentrum (DODR), Ansprechpartner: Barbara Borysewicz, barbara.borysewicz@dodr.pl
- Niederschlesische Niederlassung der Agentur für Restrukturierung und Modernisierung der Landwirtschaft: Leiter Kazimierz Huk, +48 71 369-74-00

Verkehr und Transport in Sachsen

Das **Sächsische Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr** (SMWA) ist u. a. für die Erstellung des Landesverkehrsplans Sachsen zuständig. Im aktuellen **Landesverkehrsplan Sachsen 2025** sind die mittel- und langfristigen verkehrspolitischen Ziele und Maßnahmenkonzeptionen für die Verkehrsinfrastruktur für den Prognosezeitraum bis 2025 festgelegt. Das SMWA ist nach dem Sächsischen Straßengesetz die Oberste Straßenbau- und Straßenverkehrsbehörde des Freistaates Sachsen.

Für Bundesautobahnen und Bundesstraßen ist in Deutschland prinzipiell der Bund zuständig, der jedoch die Aufgaben für Bau und Unterhaltung an die

Länderverwaltungen (Freistaat Sachsen) überträgt. Für Staatsstraßen ist der Freistaat zuständig, für Kreisstraßen die Landkreise und für Gemeindestraßen die Kommunen. Das **Landesamt für Straßenbau und Verkehr (LASuV)**, als zentrale Behörde für das Verkehrswesen in Sachsen, trägt die Verantwortung für die Verwaltung, die Planung und den Bau für die 530 km Autobahnen, die 2.430 km Bundesfernstraßen und die 4.750 km Staatstraßen. Ein weiterer Schwerpunkt ist die Förderung des kommunalen Straßenbaus und die Förderung von Investitionen in den öffentlichen Personennahverkehr. Daneben besitzt das LASuV umfangreiche Aufgabenfelder im Bereich des Straßenrechts und des Straßenverkehrswesens, wie zum Beispiel Zulassung von Sonderfahrzeugen, Maßnahmen zur Verbesserung der Verkehrssicherheit. Das LASuV besteht aus der Zentrale in Dresden und fünf regionalen Niederlassungen. Die Niederlassungen kümmern sich für jeweils zwei Landkreise um Planung und Bau von Straßen und Ingenieurbauwerken im Zuge von Bundes- und Staatstraßen, die Zentrale um die Planung, den Bau und die Unterhaltung der Autobahnen. Unterstützt wird das LASuV durch die **LIST Gesellschaft für Verkehrswesen und ingenieurtechnische Dienstleistungen GmbH**, welche zu 100% dem Freistaat Sachsen gehört. Zu den Aufgabenfeldern der LIST GmbH gehören unter anderem Kartografie, Straßenbautechnik, Arbeitssicherheit, Umweltschutz etc. An die Wojewodschaft Niederschlesien grenzt der Zuständigkeitsbereich der Niederlassung Bautzen.

Seit 2008 sind die **Landkreise** des Freistaates Sachsen für die Unterhaltung und Verkehrssicherung der Bundes- und Staatstraßen, mit Ausnahme der Autobahnen, einschl. Winterdienst zuständig. Diese Aufgaben nehmen dort die sogenannten Straßenmeistereien wahr. Die Finanzierung erfolgt über eine Kilometerpauschale durch das Land bzw. den Bund.

Die **Landesdirektion Sachsen**, eine nachgeordnete Behörde des Sächsischen Ministeriums des Innern, ist für die Durchführung der Planfeststellungs- und Plangenehmigungsverfahren zur Herstellung der Baugenehmigung für Autobahnen, Bundes- und Staatstraßen zuständig.

Die **Straßenverkehrsbehörden** treffen Anordnungen, um die Ordnung und Sicherheit auf Straßenverkehrsanlagen zu gewährleisten, wie z. B. Verkehrsverbote, Verkehrsbeschränkungen oder Verkehrsumleitungen für Straßenbaumaßnahmen. Für diese Aufgaben im Bereich der Bundesfern- und Staatsstraßen sind seit 2008 die Landkreise und kreisfreien Städte, das LASuV für den Bereich der Autobahnen zuständig.

In Deutschland ist laut dem Regionalisierungsgesetz des Öffentlichen Personennahverkehrs (ÖPNV) eine Aufgabe der Daseinsvorsorge. Die Länder erhalten für den **Schienenpersonennahverkehr** (regionaler Zugverkehr)

so genannte Regionalisierungsmittel vom Bund. In Sachsen ist die Planung, Organisation und Ausgestaltung des ÖPNV Aufgabe der Landkreise und kreisfreien Städte. Die Landkreise und kreisfreien Städte arbeiten flächendeckend in Nahverkehrsräumen zusammen und bilden dazu Verkehrsverbünde. An Niederschlesien grenzt der Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz-Niederschlesien (ZVON). Die Zweckverbände bestellen die Leistungen im Schienenpersonennahverkehr in der Regel im Zuge von Ausschreibungen. Für den **Straßenpersonennahverkehr** (regionaler Busverkehr) unterstützt der ZVON die Landkreise bei der Bestellung der Leistungen des Straßenpersonennahverkehrs und erstellt insbesondere den Nahverkehrsplan für den Verbundraum.

Der **Nahverkehrsplan** ist das Planungsinstrument für den Bereich des Öffentlichen Personennahverkehrs (ÖPNV) in Sachsen und in Deutschland. Er schafft die Grundlage für die Ausgestaltung des ÖPNV.

Der **Schienenpersonenfernverkehr** ist in Deutschland bei der Deutschen Bahn AG als eigenständigem Unternehmen organisiert und unterliegt nicht den Förderungen von Verkehrsverbünden, Landes- oder Bundespolitik.

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr (SMWA), Abteilung 6 Verkehr, Referat 62 Strategie und Planung, TEN V, Referatsleiter und Ansprechpartner: Herr Dr. Peter Galiläer, peter.galilaer@smwa.sachsen.de
- Landesamt für Straßenbau und Verkehr (LASuV), www.lasuv.sachsen.de, Niederlassung Bautzen, Niederlassungsleiter und Ansprechpartner: Herr Lutz Günther, lutz.guenther@lasuv.sachsen.de
- Zweckverband Oberlausitz-Niederschlesien (ZVON), www.zvon.de, Geschäftsführer und Ansprechpartner: Herr Hans-Jürgen Pfeiffer, h.pfeiffer@zvon.de

Verkehr und Transport in Niederschlesien

Die Verkehrsplanung in Niederschlesien erfolgt auf der Grundlage des **Plans für eine nachhaltige Entwicklung des öffentlichen Verkehrs in der Wojewodschaft Niederschlesien [Nahverkehrsplan]**. Er befasst sich u. a. mit dem gesamten Verkehrsnetz, bewertet fortlaufend den prognostizierten Verkehrsbedarf und erörtert entsprechende Regelungen sowie Methoden zur Fahrgastinformation. Die Fortschreibung des Nahverkehrsplans erfolgt in der zweiten Jahreshälfte 2014 und wird im Sejmik der Wojewodschaft

Niederschlesien als rechtlich verbindliches Dokument verabschiedet. Das **polnische Gesetz über den öffentlichen Verkehr** vom 16. Dezember 2010 regelt organisatorische (d. h. Verwaltung, Planung, Instandhaltung, Bau, etc.) und finanzielle Fragestellungen internationaler, transregionaler, regionaler sowie grenzüberschreitender (bspw. die Strecke Wrocław-Dresden) Verkehrsverbindungen. Aufgabenträger internationaler sowie transregionaler (d. h. zwischen einzelnen bzw. mehreren Wojewodschaften verlaufender) Verbindungen ist demnach das polnische Verkehrsministerium. Die Zuständigkeit für die Organisation und Finanzierung des öffentlichen Regionalverkehrs (hierunter fallen ebenso grenzüberschreitende Verbindungen), insoweit dieser zwei oder mehr Landkreise umfasst, wechselt hingegen auf den Marschall der Wojewodschaft.

Für die Wojewodschafts-, Kreis- und Gemeindestraßen sind entsprechend Wojewodschaft, Land- bzw. Stadtkreis sowie Gemeinde zuständig. Der **Niederschlesische Dienst** für Straßen- und Eisenbahnwesen ist zuständig für die Unterhaltung der Wojewodschaftsstraßen sowie der beiden Bahnstrecken 311 Szklarska Poręba Górna – Szklarska Poręba Jakuszyce (Landesgrenze) – (Harrachov) und 326 Wrocław Zakrzów – Trzebnica. Aufgabenträger für Landesstraßen und Autobahnen ist die **Generaldirektion Landesstraßen und Autobahnen**.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Referat Verkehr und Transport, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien, Leiter: Artur Gulczyński, artur.gulczynski@dolnyslask.pl
- Generaldirektion Landesstraßen und Autobahnen (GDDKiA), Niederlassung in Wrocław, Leiter: Robert Radoń, tel. +48 71 334-73-37 w. 337
- Niederschlesischer Dienst für Straßen- und Eisenbahnwesen (DSDiK), dsdik.wroc.pl, Leiter: Jacek Baszczyk, Ansprechpartnerin: Anna Kucharska, anna.kucharska@dsdik.wroc.pl

Demografie und Daseinsvorsorge in Sachsen

Für fachlich übergreifende Fragen der **Demografie** ist in Sachsen im Rahmen grundsätzlicher Fragen des Staatsgebietes zunächst die Staatskanzlei (SK) zuständig. In Fragen der räumlichen Folgen des demografischen Wandels ist das **Sächsische Staatsministerium des Innern** (SMI) zuständig, insbesondere in Fragen der Sicherung der Daseinsvorsorge aus Sicht der Landesentwicklung und Landesplanung sowie der Stadtentwicklung.

Um notwendige Veränderungsprozesse, die sich durch den demografischen Wandel ergeben, anzustoßen, hat die Sächsische Staatsregierung im Jahr 2010 das **Handlungskonzept Demografie** beschlossen. Dieses Konzept bildet einen Handlungsrahmen und enthält langfristige Entwicklungsziele, Handlungserfordernisse und Ansätze zur Umsetzung bei der Bewältigung des demografischen Wandels. (http://www.demografie.sachsen.de/download/Handlungskonzept_Demografie.pdf)

Mit der **Förderrichtlinie Demografie** wendet sich die Sächsische Staatsregierung seit 2007 an Vereine, Verbände und Kommunen, die sich mit der Gestaltung des demografischen Wandels auseinandersetzen. Hiermit werden Maßnahmen zur Bewältigung der Folgen des demografischen Wandels finanziell unterstützt.

Im Jahr 2011 wurde des Weiteren ein so genannter **Demografietest** eingeführt. Alle Kabinettsentscheidungen sind auf ihre demografische Relevanz und Tragfähigkeit zu prüfen. Hierfür wurde ein eigenes Prüfraster entwickelt. Damit verbunden ist ein Auftrag an die Ministerien, die fachspezifischen Zuwendungsverfahren für investiv-infrastrukturelle Vorhaben stärker demografiegerecht auszurichten.

Ein wichtiges Informationsinstrument zur Ausprägung und zu Auswirkungen des demografischen Wandels ist der **Demografiemonitor Sachsen** (<http://www.demografie.sachsen.de/monitor/>).

Wichtiges formelles Instrument zur Gestaltung der Daseinsvorsorge ist der **Landesentwicklungsplan 2013**. Im Jahr 2013 wurde vom Sächsischen Staatsministerium des Innern ein **Wettbewerb „Impulsregionen – Innovative Wege in der regionalen Daseinsvorsorge“** ausgerufen. Ziel des Wettbewerbes ist die Entwicklung und Erprobung innovativer Strategien, Konzepte und Maßnahmen zur Gewährleistung der regionalen Daseinsvorsorge unter den Bedingungen des demografischen Wandels. Hierzu werden in vier ausgewählten „Impulsregionen“ (Erzgebirgskreis, Landkreis Nordsachsen, Stadt Reichenbach/Oberlausitz mit Landkreis Görlitz und Vogtlandkreis) praktische Umsetzungsprojekte mit Förderung des SMI durchgeführt.

Des Weiteren werden in Sachsen seit 2004 zwei weitere Regionale **Modellvorhaben zum demografischen Wandel** zum Teil auch gemeinsam mit dem Bund gefördert. Aktuell gehört die Planungsregion Oberes Elbtal/Osterzgebirge (http://www.rpv-elbtalosterz.de/index.php?id=moro_redavor) zu diesen Modellregionen der Raumordnung, nachdem die geografischen Schwerpunkte zuvor auch in der Region Oberlausitz-Niederschlesien lag (http://www.zukunft-oberlausitz-niederschlesien.de/uploads/media/Broschuere_ZukunftSachsen.pdf).

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsische Staatskanzlei, Referat 35 Strategische Planung, Demografie, Demoskopie, Referatsleiter: Herr Fredi Holz, fredi.holz@sk.sachsen.de
- Sächsisches Staatsministerium des Innern, Referat 45 Europäische Raumordnung und Regionalentwicklung, stellvertretender Referatsleiter und Ansprechpartner: Dr. Ludwig Scharmann, Ludwig.Scharmann@smi.sachsen.de

Demografie und Daseinsvorsorge in Niederschlesien

Eingebunden in die Arbeiten zur Entwicklungsstrategie für die Wojewodschaft Niederschlesien ist ebenso die **Abteilung Regionalentwicklung im Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien**. Die derzeitige Fortschreibung der Entwicklungsstrategie bis 2020 widmet sich u. a. ebenso Problemstellungen des demografischen Wandels, legt Mechanismen zur aktiven Unterstützung von Familien dar und umfasst im Rahmen von Maßnahmen, die die Folgen der sinkenden Geburtenrate in der Wojewodschaft ausgleichen sollen, ebenso mögliche Einflussnahmen auf Migrationsprozesse. In der Stärken-Schwächen-Analyse werden die negativen Folgen des Geburtenrückgangs auf die Verwaltung in Bildungs- und sozialen Einrichtungen als Schwäche, die unzulängliche Anpassung von Leistungen der Gesundheitsfürsorge an die langfristigen Trends des demografischen Wandels als Risikofaktor für die Entwicklung der Wojewodschaft erfasst. Daher legt die Strategie die Gestaltung des demografischen Wandels als vorrangige Aufgabe im Rahmen der regionalen Entwicklung fest.

Aufgaben der Daseinsvorsorge in den Bereichen Gesundheit und Sozialpolitik (hierunter für Menschen mit Behinderungen) werden von den folgenden Behörden bzw. Einrichtungen wahrgenommen:

Das **Referat Gesundheit im niederschlesischen Marschallamt** ist für die Gesundheitspolitik in der Wojewodschaft zuständig; es initiiert und koordiniert entsprechende Maßnahmen einschl. Anwendungen im Rahmen der „eGesundheit“,

Das **Referat Menschen mit Behinderung im niederschlesischen Marschallamt** erstellt und setzt Programme um, die die Chancengleichheit von Menschen mit Behinderungen gewährleisten, ihrer sozialen Ausgrenzung vorbeugen bzw. entgegenwirken sowie ihrer Beschäftigungsförderung dienen sollen,

Das **Niederschlesische Zentrum für Sozialpolitik** ist dem Marschallamt unterstellt und nimmt Aufgaben der Sozialpolitik wahr; hierzu zählen vor

allem Sozialhilfe, Maßnahmen zur Vermeidung von Armut und sozialer Ausgrenzung, die Koordinierung der sozialen Sicherungssysteme, etc.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Abteilung Regionalentwicklung, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien, Leiter: Maciej Zathej, maciej.zathej@dolnyslask.pl
- Referat wirtschaftliche Angelegenheiten, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien, Leiter: Mieczysław Ciurla, mieczyslaw.ciurla@dolnyslask.pl
- Referat Gesundheit, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien, Leiter: Jerzy Sypuła, jerzy.sypula@dolnyslask.pl, Ansprechpartner: Antoni Zwiefka, antoni.zwiefka@dolnyslask.pl
- Referat Menschen mit Behinderung, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien, Leiter: Andrzej Mańkowski, andrzej.mankowski@dolnyslask.pl
- Niederschlesisches Zentrum für Sozialpolitik, Leiter: Piotr Klag, p.klag@dops.wroc.pl

Arbeitsverwaltung in Sachsen

Für die Arbeitsverwaltung in Deutschland ist die **Bundesagentur für Arbeit** (BA) zuständig. Auf lokaler Ebene stellen insgesamt 176 **Agenturen für Arbeit** mit 610 Geschäftsstellen die örtliche Erreichbarkeit für Kunden sicher und setzen die Aufgaben der BA um. Darüber hinaus üben auf regionaler Ebene zehn Regionaldirektionen die Fachaufsicht über die einzelnen Agenturen für Arbeit auf lokaler Ebene aus. Gleichzeitig halten sie den Kontakt zu den Landesregierungen und stimmen sich mit diesen über Fragen der regionalen Arbeitsmarkt- und Strukturpolitik ab. In Sachsen ist dies die **Regionalagentur Sachsen der Bundesagentur für Arbeit** mit Sitz in Chemnitz.

Das **Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung** (IAB) ist eine Forschungseinrichtung der Bundesagentur für Arbeit. Das IAB Sachsen ist die zuständige Regionaleinheit in Sachsen, ebenfalls mit Sitz in Chemnitz.

Für die Bereiche Arbeitsmarkt- und Beschäftigungspolitik, berufliche Qualifizierung, Arbeitsschutz und die Arbeitsmedizin ist in Sachsen das **Sächsische Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr** (SWMA) zuständig. In der Abteilung 2 ist zudem die Verwaltungsbehörde ESF (Europäischer Sozialfonds) angesiedelt.

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr (SMWA), Abteilung 2 Arbeit, Referat 22 Arbeitsmarkt- und Beschäftigungspolitik, Referatsleiter: Herr Dr. Lothar Thürmer, lothar.thuermer@swma.sachsen.de
- Regionalagentur Sachsen der Bundesagentur für Arbeit, Postanschrift: Postfach 411031, D – 09022 Chemnitz, Besucheradresse: Paracelsusstraße 12, D – 09114 Chemnitz, Tel: 0371-9118-0, Fax: 0371-9118-697, E-Mail: Sachsen@arbeitsagentur.de
- IAB Sachsen, Paracelsusstraße 12, 09114 Chemnitz, Telefon: 0371/9118-646, Fax-Nr.: 0371/9118-697, E-Mail : IAB-Sachsen@iab.de, Ansprechpartner: Mirko Wessling, Mirko.Wesling@iab.de

Arbeitsverwaltung in Niederschlesien

Auf der Grundlage des Nationalen Aktionsplans für Beschäftigung erstellt die kommunale Selbstverwaltung der Wojewodschaft in Zusammenarbeit mit entsprechenden Behörden auf Kreisebene sowie unter Beteiligung weiterer Akteure einen eigenen, **regionalen Aktionsplan für Beschäftigung**, in dem ebenso die vorrangigen Zielgruppen der Beschäftigungsförderung festgelegt werden.

Die **Niederschlesische Arbeitsagentur** ist eine Behörde der Selbstverwaltung der Wojewodschaft; ihr Sitz befindet sich in Wałbrzych, Niederlassungen werden in Wrocław, Jelenia Góra und Legnica unterhalten. In ihren Zuständigkeitsbereich fallen Gestaltung des Arbeitsmarkts sowie Initiierung und Unterstützung arbeitsmarktstimulierender Maßnahmen. Zur Niederschlesischen Arbeitsagentur zählen ebenso **Berufsinformations- und Karriereplanungszentren**.

Auf Kreisebene sind in der Wojewodschaft Niederschlesien 26 **Kreisarbeitsagenturen** tätig.

Darüber hinaus gibt es sog. **Einrichtungen** für freiwillige Arbeit [Ochotnicze Hufce Pracy]; hierbei handelt es sich um ein staatliches Berufsförderungs- werk für sozial benachteiligte Jugendliche im Alter zwischen 15-25 Jahren.

In Polen sind ebenfalls private **Personal- und Arbeitsvermittlungs- agenturen** tätig, die neben der eigentlichen Vermittlung (hier ebenso Jobs im Ausland) auch eine beratende Funktion erfüllen. Ende 2013 waren in der Wojewodschaft Niederschlesien insg. 417 Agenturen registriert.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Niederschlesische Arbeitsagentur, Leiterin: Monika Kwil-Skrzypńska, monika.skrzypinska@dwup.pl

Bildung in Sachsen

Zuständig für Fragen der Bildung in Sachsen ist das **Sächsische Staatsministerium für Kultus (SMK)**. Zu den Aufgaben des Ministeriums gehören u. a. Bildung und Erziehung an Kindertageseinrichtungen sowie an allgemeinbildenden Schulen und berufsbildenden Schulen, Bildungsplanung, Schulentwicklungsplanung und Schulevaluation, Sicherung des Lehrbedarfs und Personalangelegenheiten der Lehrkräfte sowie Anerkennung und Bewertung von Bildungsabschlüssen.

Die **Sächsische Bildungsagentur (SBA)** mit Sitz in Chemnitz ist die nachgeordnete Schulaufsichtsbehörde. Zu den Aufgaben der Sächsischen Bildungsagentur gehören insbesondere die Sicherung der Einhaltung geltender Gesetze, Verordnungen und Vorschriften im Rahmen der Schulaufsicht sowie die Lehreraus- und Weiterbildung. Regionalstellen der SBA befinden sich in Chemnitz, Bautzen, Dresden, Leipzig und Zwickau.

Ebenfalls eine nachgeordnete Einrichtung des Sächsischen Staatsministeriums für Kultus ist das **Sächsische Bildungsinstitut (SBI)**. Schwerpunkte sind die Qualitätsentwicklung in Unterricht und Schule, Lehrerfort- und Lehrerweiterbildung, Evaluation der Qualität der Schulen sowie die Erstellung des **Sächsischen Bildungsberichts** (http://www.bildung.sachsen.de/download/download_sbi/Schule_in_Sachsen_Bildungsbericht2008.pdf).

Ansprechpartner Sachsen:

- Sächsisches Staatsministerium für Kultus (SMK), Abteilung 2 Grundsatzangelegenheiten des Bildungswesens, Internationales und Schulsport, Referat 23 Schulnetzplanung, Schulhausbau, EFRE, Schulträgerangelegenheiten, Ansprechpartner: Dr. Helge Paulig, helge.paulig@smk.sachsen.de

Bildung

in Niederschlesien

Gemäß **Gesetz über das Bildungswesen** gibt es in Polen öffentliche Schulen, die einen unentgeltlichen Schulbesuch gewährleisten, sowie private Schulen. Die Zuständigkeit für Kindertagesstätten, Grund- und Mittelschulen liegt bei den Städten und Gemeinden, für Schulen der Sekundarstufe II bei den Landkreisen. Die Aufsicht obliegt dem **Bildungskurator** im Auftrage des Ministers für nationale Bildung. Für Hochschulen zuständig ist das Ministerium für Wissenschaft und Hochschulwesen. Die Akkreditierung von Studiengängen und Hochschulen erfolgt seitens der Staatlichen Akkreditierungskommission.

Im Rahmen des Sejmiks der Wojewodschaft Niederschlesien ist darüber hinaus der **Ausschuss für Kultur, Wissenschaft und Bildung** tätig, der u. a. Aufgaben in den Bereichen Kultur- und Wissenschaftsförderung sowie Wissenstransfer zwischen Wissenschaft und Wirtschaft wahrnimmt. In seine Zuständigkeit fällt ebenso die Bildungsförderung.

Die **Entwicklungsstrategie für die Wojewodschaft Niederschlesien** enthält wiederum Leitlinien für die Entwicklung von Bildung und Wissenschaft in der Wojewodschaft.

Ansprechpartner in Niederschlesien:

- Referat Bildung und Wissenschaft, Marschallamt der Wojewodschaft Niederschlesien, Leiter: Jerzy Więclawski, jerzy.wieclawski@dolnyslask.pl
- Schulaufsichtsbehörde in Wrocław, Leiterin: Beata Pawłowicz, poczta@kuratorium.wroclaw.pl

Die Handreichung entstand im Rahmen des Projektes „Gemeinsam für den Grenzraum Niederschlesien – Sachsen“

Lead Partner: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Projektpartner: Sächsisches Staatsministerium des Innern

